

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE
ZNANOSTI
Ak. god. 2018./19.

Luka Marin Vuco

Pseudonimi u knjižničnim katalozima

diplomski rad

mentorica: izv. prof. dr. sc. Ana Barbarić

Zagreb, 2019.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je ovaj rad rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenoj i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Sadržaj

Uvod	5
Pseudonimi	6
Heteronimi.....	7
Egzonimi i endonimi	8
Katalogizacija.....	9
Pravo na privatnost.....	11
Primjeri iz kataloga	12
Voltaire.....	12
Mark Twain	18
E.L. James	25
Nora Roberts	30
Zaključak.....	38
Literatura	39
Sažetak	41
Summary	42

Uvod

Pitanje autorstva jedno je od ključnih u bibliotekarskom svijetu, osobito u katalogizaciji. Katalogizacija je obrada građe tijekom koje se popisuju podaci bitni za identifikaciju i pronalaženje određenog djela kao i odgovarajuće publikacije, a među najvažnijima od svih podataka jest nedvojbeno onaj o autoru. Pitanje autorstva može biti vrlo kompleksno, a jedan od takvih slučajeva je kad autor odluči objaviti djelo pod pseudonimom, odnosno lažnim imenom. Tada knjižničari mogu zapasti u razne diskutabilne situacije – kako da u katalogu uspostave vezu između pravog imena i pseudonima te smiju li je uopće uspostaviti ako se u obzir uzmu prava pojedinca na zaštitu osobnih podataka?

Ovaj diplomski rad posvetit će se tim problemima. U prvom dijelu ući će se u teorijsko razrješavanje samog pojma pseudonima i dati pažnja svim njegovim inačicama, a potom će se prijeći na temu pseudonima u knjižničarstvu, za što će osnova biti Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga Eve Verone. U drugom i najvećem dijelu ovog rada prikazat će se postupanje s pseudonimima u knjižničarskoj praksi.

Za primjere su odabrana četiri svjetski poznata autora koji su koristili pseudonime te osam velikih knjižnica, od kojih tri hrvatske, u čijim će se katalogima pretraživati ti autori i proučavati razlike u postupanju s njihovim pseudonimima. Na kraju će se iz obrade tih podataka izvući zaključci potrebni za lakše razumijevanje rada s pseudonimima u knjižničarstvu. Svrha ovog rada je da ukaže na neujednačenosti kako bi se u budućnosti postigli bolji rezultati u ovom području.

Pseudonimi

U Hrvatskoj enciklopediji pseudonim se definira kao izmišljeno ili iskrivljeno ime koje iz različitih pobuda uzimaju najčešće književnici i umjetnici.¹ Proleksis enciklopedija pseudonim određuje kao izmišljeno ime kojim se osoba koristi u svojem književnom, umjetničkom ili znanstvenom radu.² Prema Evi Veroni pseudonim je izmišljeno ime koje neka osoba stalno ili povremeno upotrebljava u svom stvaralačkom radu.³

Pseudonim može imati oblik uobičajenih imena, oblik anagrama, odnosno riječi koja nastaje premještanjem slova ili slogova pravog imena ili neki drugi, neobičniji oblik.⁴ Verona među pseudonimima posebno ističe apelativ po kojem je autor općenito poznat.⁵ Apelativ definira kao izraz načinjen prema podrijetlu, narodnosti, zvanju osobe koja se iza tog izraza krije, a, za razliku od vlastitog imena ili određenog pseudonima, tako je općenit da se može odnositi na svaku osobu one skupine koju taj izraz karakterizira.⁶

Na Wikipediji se pseudonim definira nešto šire nego u hrvatskim enciklopedijama – to je ime koje pojedinac ili grupa ljudi koristi za određenu svrhu, bilo publicističku/stvaralačku ili neku drugu (primjerice pseudonimi koji koriste pjevači kao umjetničko ime, boksači kao borilačko ime, kriminalci kao tajno ime, vladari kao kraljevsko ime...). Kao oblici pseudonima uz anagrame se kao česti navode grecizmi i latinizacije imena. Upozorava se da se pojam pseudonima ne smije miješati s novim imenom, odnosno imenom kojim pojedinac službeno zamijeni ime pod kojim je rođen i potom ga koristi u sve svrhe.⁷

Motivima pojedinaca za korištenje pseudonima osobito su se bavile Nela Mrzljak i Diana Polanski u svom radu o bibliografskim identitetima pojedinaca. U djelu navode da čovjekova obilježja čini osobni identitet koji sadrži brojne socijalne identitete: spolni, kulturni, vjerski, etnički, rasni, rodni i profesionalni. U 20. stoljeću javljaju se stvaratelji koje vlastiti osobni identitet ograničava zato što ne mogu izraziti svoj unutarnji svijet stvarajući djela kao osoba s određenim imenom i prezimenom te povezanim atributima.⁸

¹ <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=50903> (pristupljeno 10.1.2019.)

² <http://proleksis.lzmk.hr/42885/> (pristupljeno 10.1.2019.)

³ Verona 1986, 386.

⁴ <http://proleksis.lzmk.hr/42885/> (pristupljeno 10.1.2019.)

⁵ Verona 1986, 386-387.

⁶ Isto 378.

⁷ <https://en.wikipedia.org/wiki/Pseudonym> (pristupljeno 10.1.2019.)

⁸ Mrzljak i Polanski 2016, 209.

Oni traže način da se slobodno izraze neovisno o svom identitetu koji je ograničen rasnim, rodnim, zemljopisnim i ostalim predrasudama i inzistiraju na razlikovanju imenovanja i bivanja. Smatraju se pojedincima koji se sastoje od brojnih osoba s vlastitim karakteristikama te takav alter ego ili dvojniki može biti tjelesno, profesionalno, obiteljsko, potrošačko, anonimno, pseudonimno, elektroničko i korisničko ja. Osim želje da potpunije izraze svoj unutarnji svijet kao sasvim drukčija osoba, uzrok se može naći i u nakani da sakriju vlastiti identitet zbog različitih vrsta straha.⁹

Polanski se temom individualnih i zajedničkih pseudonima bavila i u radu kojeg je u koautorstvu s Robertom Ravnićem predstavila na Međunarodnom skupu u čast stogodišnjice rođenja Eve Verone. Tamo navode da autor u stvaralačkom radu ima pravo koristiti onaj oblik imena ili onoliko oblika imena koliko želi, a jedno od tih imena je i pseudonim. Različiti su razlozi zbog kojih se autor odlučuje za uzimanje pseudonima. Navode želju za potpunom anonimnošću zbog političkih razloga (strah za život ili za karijeru), želju za skrivanjem pravog imena koje loše zvuči, a moguće je da je razlog skromnost ili bilo što drugo.¹⁰

Heteronimi

Mrzljak i Polanski išle su u dublju razradu bibliografskih identiteta pojedinaca, stoga su posvetili pažnju još nekim elementima. Prvi od tih jezičnih fenomena su heteronimi. Jedna stvarna osoba može imati nekoliko bibliografskih identiteta, kao u slučaju pseudonima i heteronima, kao što se nekoliko stvarnih osoba može spojiti u jedan bibliografski identitet u primjeru obitelji ili u primjeru dva ili više stvaratelja koji dijele zajednički pseudonim.¹¹

Mrzljak i Polanski razlikuju heteronim od pseudonima. Za razliku od pseudonima koji je samo izmišljeno ime pisca, heteronim osim imena mijenja i karakter i osobine osobe. U književnosti heteronim označuje personu, bibliografski identitet, koju je stvorio autor da bi mogao pisati različitim stilom. Heteronimi izvorno pripadaju homonimiji ili istoimenosti, dijelu leksikologije u kojoj se homonimi ili istoglasnice definiraju kao riječi istog izgovora, ali različitog značenja, npr. pop (svećenik), pop (glazba). Čine ih:

⁹ Isto 209.

¹⁰ Polanski i Ravnić 2007, 180.

¹¹ Mrzljak i Polanski 2016, 210.

- 1) Homografi, istopisnice, homonimi koje se isto pišu, ali se mogu i ne moraju isto izgovarati: grad (mjesto), grad (stupanj),
- 2) Homofoni, istozvučnice, homonimi koji se isto izgovaraju, ali različito pišu: write (pisati), right (desno),
- 3) Polisemi, višeznačnice, homonimi s dva ili više značenja: glava (dio tijela) i glava (dio knjige),
- 4) Kapitonimi, homonimi koji mijenjaju značenje promjenom veličine slova: Jagoda (osoba) i jagoda (voće).¹²

Egzonimi i endonimi

Nadalje, Mrzljak i Polanski posvetili su veliku pažnju i sljedećim pojmovima iz etnolingvistike. Egzonimi ili ksenonimi imena su etničkih grupa i mjesta koja su im nadjenuli ljudi izvana, za razliku od endonima ili autonima, imena koja je neka grupa nadjenula samoj sebi. I jedni i drugi mogu se odnositi na mjesta (toponimi), etničke grupe (etnonimi), jezike (glotonimi) ili pojedince (osobna imena). Prema definiciji Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje egzonom je zemljopisno ime u širokoj uporabi u nekom jeziku za zemljopisni objekt koji se nalazi izvan područja na kojemu taj jezik ima službeni status, a razlikuje se od lika koji se upotrebljava na službenom jeziku ili jezicima države kojoj taj objekt pripada. Endonom je izvorno ime za geografski objekt.¹³

Entitet „mjesto“ uključuje zemaljske i izvanzemaljske lokacije, povijesne i suvremene lokacije, zemljopisne pojave i geopolitička područja nadležnosti. On obuhvaća zemljopisne nazive koji uključuju nazive država, federalnih jedinica, kantona, pokrajina, gradova, naselja, općina, distrikta, sjedišta korporativnih tijela, mjesta održavanja kongresa, sastanaka, okruglih stolova. Svim ovim nazivima može se pristupiti dvojako: kao endonimima i egzonomima. Na sve njih utječe, osim političkih promjena, i razvoj znanosti o jeziku.¹⁴

¹² Isto 211.

¹³ Isto 219 – 220.

¹⁴ Isto 225.

Katalogizacija

Problem pseudonimnosti je zbog svoje kompleksnosti pravi izazov za knjižničare prilikom katalogizacije, zbog čega se isti pseudonim često obradi na drugačije načine u različitim kataložnim pravilnicima i posljedično različitim katalozima. Kao teoretsku polaznu točku za način na koji bi knjižničari trebali postupati s pseudonimima uzet će se Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga Eve Verone koji je napisan prema IFLA-inim načelima (tzv. Pariškim načelima), dok ćemo potom na primjerima iz kataloga vidjeti različitosti u praksi kod pojedinih knjižnica po ovom pitanju.

Verona u članu 96 navodi da ako se autor u svom stvaralačkom radu isključivo ili pretežno služi pseudonimom po kojemu je općenito i poznat, jedinstvenom odrednicom postaje taj pseudonim. Za pravo se ime izrađuje opća uputnica i ono se unosi u napomenu na glavnim kataložnim jedinicama za publikacije autorovih djela.¹⁵ Ako se pravo autorovo ime ne može utvrditi, pseudonim postaje jedinstvenom odrednicom, a u napomenu na glavnim kataložnim jedinicama za publikacije autorovih djela unosi se podatak da se pravo ime nije moglo pronaći.¹⁶

Nadalje, ako se autor u svom stvaralačkom radu služi raznim pseudonimima, ili pravim imenom i jednim ili više pseudonima, ili ako je, pak, poznatiji po pravom imenu nego po pseudonimu, jedinstvenom odrednicom postaje pravo ime. Za svaki pseudonim koji se javlja na publikacijama biblioteke izrađuje se opća uputnica i on se unosi u napomenu na glavnim kataložnim jedinicama. Ako je na publikaciji navedeno autorovo dvočlano prezime koje se sastoji od pseudonima i pravog prezimena (ili obrnutim redoslijedom), opća se uputnica izrađuje i za taj oblik. Ako autori jednu određenu vrstu svog stvaralačkog rada objavljuju pod pravim imenom, a drugu pod pseudonimom, umjesto opće uputnice za oblik imena koji nije postao jedinstvenom odrednicom, bio to pseudonim ili pravo ime, za pojedine se publikacije koje su izašle pod tim oblikom mogu izrađivati sporedne kataložne jedinice, uz odgovarajuću napomenu.¹⁷

S pseudonimom koji je po svom obliku sličan pravom imenu, pri izboru redalice postupa se kao s pravim imenom individualnog autora – jedinstvenom redalicom, tj. redalicom opće uputnice, postaje izmišljeno prezime. U drugim slučajevima jedinstvenom

¹⁵ Verona 1986, 182.

¹⁶ Isto 183.

¹⁷ Isto 183.

redalicom postaje prvi sastavni dio pseudonima, a za druge se sastavne dijelove izrađuju opće uputnice kada se procijeni da je to potrebno. Izuzetak od tog propisa su pseudonimi čiji je prvi sastavni dio određeni član. U tom se slučaju kao jedinstvena redalica uzima sljedeći sastavni dio pseudonima, a član se piše ispred te redalice te se grafički ne ističe. Ako je, pak, u pitanju određeni član koji se uzima kao neodvojivi dio prezimena, za potpuni se oblik pseudonima izrađuje opća uputnica, a u odrednici te opće uputnice član se uzima kao neodvojiv dio redalice.¹⁸

Verona se zatim bavi postupanjem s drugim varijantama „lažnog“ imena kao što su nadimci, apelativi, inicijali, patronimici, imena svetaca i dostojanstvenika, no veću pozornost ćemo posvetiti samo ranije spomenutim endonimima i egzonimima. Oni su također bitni pri izradi preglednih zapisa na koje se odnosi III. poglavlje Pravilnika koje se bavi izborom i oblikom odrednica i redalica.

U članu 157 stoji da se zemljopisni naziv država u jedinstvenoj odrednici piše jezikom kojim se knjižnica redovito služi, odnosno egzonimom, a za naziv na izvornom jeziku, tj. endonim, izrađuje se opća uputnica. Kao jedinstvena odrednica za gradove i druga naselja, općine i distrikte uzima se njihov zemljopisni naziv na izvornom jeziku, dakle endonim, a za izraze na jeziku kojim se knjižnica redovno služi, egzonime, izrađuje se opća uputnica.¹⁹ Polanski i Mrzljak tvrde da većina nacionalnih knjižnica u svijetu članica VIAF-a postupa s nazivima država na način koji propisuje Veronin Pravilnik.²⁰

Nadalje, jedinstvena odrednica za federalne jedinice, kantone i pokrajine izrađuje se na izvornom jeziku, odnosno endonimu, a za izraze na jeziku kojim se knjižnica redovno služi, egzonime, izrađuje se opća uputnica, isto kao i za gradove i druga naselja.²¹ U nacionalnim knjižnicama u svijetu nazivi zemalja, federalnih jedinica, kantona, pokrajina, gradova, sjedišta navode se pretežno izrazima na jeziku kojim se knjižnica redovito služi, egzonimima, u tome se posebno ističu Francuska nacionalna knjižnica i Kongresna knjižnica.²²

¹⁸ Isto 184.

¹⁹ Isto 273.

²⁰ Mrzljak i Polanski 2016, 225.

²¹ Verona 1986, 280.

²² Mrzljak i Polanski 2016, 226.

Pravo na privatnost

Prilikom katalogizacije knjižničar mora težiti tome da postigne određeni kompromis između zadovoljenja svih korisničkih potreba i zaštite prava autora na privatnost. U nadzoru nad autoriziranim podacima s njima se postupa u skladu s definicijama entiteta osoba u Uvjetima za funkcionalnost autoriziranih podataka, gdje se navodi da uključuje persone ili identitete koje je ustanovio ili prisvojio pojedinac uporabom više imena, primjerice pravo ime pojedinca i/ili jedan ili više pseudonima.²³

U skladu s kataložnim pravilima, bibliografsko središte normira višestruki identitet osoba u preglednim zapisima na dva načina. Kao prvo, kataložna pravila mogu se razlikovati u postupanju s personama (tj. bibliografskim identitetima) koje je ustanovio ili prisvojio jedan pojedinac. Neka kataložna pravila priznaju pseudonime koje koristi pojedinac kao zasebne persone i ustanovit će se autorizirani oblik za svaku personu s unakrsnim uputnicama koje povezuju tako nastale autorizirane oblike imena za persone.²⁴ Nadalje, druga kataložna pravila priznaju samo jednu personu za pojedinca i pseudonima koje osoba koristi; jedna persona postaje autorizirani oblik, a s imenima ostalih persona postupa se kao s neusvojenim oblicima imena pojedinca.²⁵ Korisnicima se smatraju jednako stvaratelji autoriziranih podataka koji stvaraju i održavaju autorizirane podatke, kao i krajnji korisnici koji upotrebljavaju autorizirane informacije ili izravnim pristupom ili neizravno preko nadziranih pristupnica.²⁶

U tom području može doći do osjetljivih situacija za knjižničare prilikom katalogizacije. U nekim slučajevima autor može upotrebljavati pseudonim ne skrivajući svoj pravi identitet. Tada se autori ne služe pseudonimom iz želje da ostanu anonimni već iz stilskih ili drugih razloga, stoga u tim slučajevima knjižničari prilikom katalogizacije ne moraju voditi računa o zaštiti njihove privatnosti.

Međutim, potpuno je drukčija situacija kada autori izričito žele ostati anonimni i inzistiraju da se ta njihova odluka poštuje i u knjižničnim katalozima, ali se nekim slučajem njihovi pseudonimi razriješe na temelju podataka dobivenih od njihovih izdavača, znanaca ili, pak, kuloarskih priča.²⁷ Tada knjižničari moraju biti vrlo oprezni pri katalogizaciji ako ne žele

²³ Pattan 2010, 22.

²⁴ Isto 23.

²⁵ Isto 24.

²⁶ Isto 62.

²⁷ Polanski i Ravnić 2007, 180.

prekršiti njihova prava, pogotovo kada se uzme u obzir Opća uredba o zaštiti osobnih podataka koju je na prijedlog Europske komisije izglasao Europski parlament 27. travnja 2016., a na snagu je stupila dvije godine kasnije u svim članicama Europske Unije.²⁸ Najkompleksnija je, pak, situacija, kada autor objavljuje određenu vrstu stvaralaštva pod pravim imenom, a drugu pod pseudonimom, a moguće i više njih, što su slučajevi koji predstavljaju pravi izazov za knjižničare prilikom katalogizacije, o čemu će biti govora na primjerima iz kataloga.

Primjeri iz kataloga

Prijeđimo sada s teorije na praksu. Pogledajmo kako su knjižničari diljem svijeta rješavali pojedine slučajeve pseudonimije. Od stranih knjižnica odabrao sam neke od najcjenjenijih: *Bibliothèque nationale de France*, *The British Library*, *The Library of Congress*, *Bibliotheca Apostolica Vaticana* i *New York Public Library*. Nadalje, od hrvatskih sam izabrao tri velike zagrebačke knjižnice: Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu, Knjižnicu grada Zagreba i Knjižnicu Filozofskog Fakulteta u Zagrebu. Dakle, geografski sam se ograničio na Europu i Sjevernu Ameriku, dijelove svijeta koji drže primat u bibliotekarstvu. Također sam odlučio ograničiti istraživanje samo na opće knjižnice: u većini se nalaze nacionalne knjižnice, zatim po zastupljenosti slijede narodne i sveučilišne. Što se tiče autora koji su koristili pseudonim, za primjere sam odabrao Voltairea, Marka Twaina, E. L. James i Noru Roberts. Podjela je ravnomjerna po spolu, kontinentu (Europa i Sjeverna Amerika) i vremenu (povijesni i aktualni autori), što bi trebalo potaknuti veću raznolikost ishoda katalogizacije.

Voltaire

Kao prvi primjer prikazat ću slučaj slavnog francuskog prosvjetitelja Voltairea (1694. – 1778.). Njegovo pravo ime bilo je François-Marie Arouet, pod kojim je objavio vrlo maleni dio svojih djela, iz najranije faze stvaralaštva. Naime, on je u svojim ranim dvadesetima pisao satirične pjesme i epigrame u kojima je podbadao osobe iz aristokratskog staleža, a granicu je prevršio kada je uvrijedio francuskog regenta Filipa Orleanskog, zbog čega je 1717. završio u

²⁸ <https://azop.hr/info-servis/detaljnije/sto-opca-uredba-o-zastiti-osobnih-podataka-donosi-republici-hrvatskoj> (pristupljeno 15.1.2019)

čuvenom zatvoru Bastille, gdje je odslužio kaznu od godinu dana robije.²⁹ U zatvoru je napisao svoju prvu tragediju *Edip* koju potom odlučuje objaviti pod pseudonimom. Djelo postiže izniman uspjeh te je uskoro malo tko pamtio njegovo staro ime – pod pseudonimom Voltaire objavio je ostatak svog bogatog opusa i proslavio se kao književnik, filozof i historiograf.³⁰

Voltaire je u pismu Jeanu Baptisteu Rousseauu objasnio da je odlučio uzeti pseudonim jer mu je smetalo što je prezime Arouet u izgovoru bilo vrlo slično *Roi*, francuskom srednjovjekovnom pjesniku.³¹ Što se tiče porijekla pseudonima, ono je nepoznato. Pretpostavlja se da je to anagram od Arouet le jeune (Arouet mlađi).³² Pogledajmo sada kakvi su rezultati u pretrazi njegovih djela u ranije navedenim knjižnicama u slučaju da katalog pretražujemo s pseudonimom, a kakvi u slučaju da koristimo njegovo pravo ime.

1) Bibliothèque nationale de France – Catalogue general

Kada se u pretraživanju po autorima upiše „Voltaire“ među rezultatima se prikaže skup od 6 611 kataložnih zapisa pod autorskom odrednicom „Voltaire (1694-1778)“, uz napomenu da je to internacionalizirani oblik pseudonima.³³ Kada se upiše „Arouet, François-Marie“, prikažu se dvije relevantne odrednice: „Arouet de Voltaire, François-Marie (1694-1778)“ i „Arouet, François-Marie (1694-1778)“ ispod kojih se nalazi uputnica „Voltaire (1694-1778)“ koja vodi na prethodni skup zapisa.³⁴ Dakle, kada su korisniku potrebna Voltaireova djela, knjižničari su odradili dobar posao, korisnik bi u oba slučaja trebao dobiti isti rezultat. U slučaju kada korisnik traži publikacije o Voltaireu, situacija je ista. U predmetnom pretraživanju s pseudonimom korisniku se prikaže predmetna odrednica „Voltaire (1694-1778)“ koja sadrži 1 023 kataložna zapisa, a kada se pretražuje po pravom imenu ishod pretraživanja su dvije odrednice nazvane kao i one u autorskom pretraživanju, ispod kojih se nalazi uputnica „Voltaire (1694-1778)“ koja vodi na prethodni skup zapisa.³⁵

²⁹ Mokuljski 1948, 6 – 7.

³⁰ <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=65298> (pristupljeno 8.1.2019.)

³¹ McNamee 2010, 23.

³² Mokuljski 1948, 6.

³³ <https://catalogue.bnf.fr/resultats-auteur.do?nomAuteur=voltaire&filtre=1&pageRech=rau> (pristupljeno 23.1.2019.)

³⁴ <https://catalogue.bnf.fr/resultats-auteur.do?nomAuteur=Arouet%2C+Fran%C3%A7ois-Marie&filtre=1&pageRech=rau> (pristupljeno 23.1.2019.)

³⁵ <https://catalogue.bnf.fr/resultats-sujet.do?sujet=Arouet%2C+Fran%C3%A7ois-Marie&filtre=1&pageRech=rsu> (pristupljeno 23.1.2019.)

2) The British Library – Main catalogue

Kada se u pretraživanju po autorima upiše „Voltaire“ prikaže se autorska odrednica „Voltaire, 1694-1778“ za koju piše da vodi na 1234 kataložna zapisa. Kada se upiše „Arouet, François-Marie“ prikaže se prethodna odrednica „Voltaire, 1694-1778“, no, zanimljivo, ona vodi na tri publikacije manje (1231) nego prethodna.³⁶ Što se tiče predmetnog pretraživanja, nakon pretraživanja s pseudonimom kao rezultat se prikaže više relevantnih predmetnih odrednica: „Voltaire, 1694-1778“ (368 kataložnih zapisa), „Authors, French“ (52), „French literature Voltaire 1694-1778“ (58), „France“ (34), „VOLTAIRE“ (27), itd. Kao rezultat predmetnog pretraživanja s pravim imenom, ne prikaže se niti jedna predmetna odrednica, uputnica ni kataložni zapis, već samo savjet korisnicima da pokušaju s drugačijim upitom.³⁷ Za razliku od francuskih knjižničara, britanski su napravili propust u ovom slučaju.

3) The Library of Congress – Catalog

Kada se pretražuje po autoru, prikaže se autorska odrednica „Voltaire, 1694-1778“ koja vodi na 881 kataložni zapis, a ispod nje i „Voltaire, François Marie Arouet de, 1694-1778“ i „Voltaire, J. F. M. Arouet de, 1694-1778“ kraj kojih se nalazi uputnica „Voltaire, 1694-1778“ koja vodi na prethodni skup kataložnih zapisa.³⁸ Kada se upiše „Arouet, François-Marie“ kao rezultat se prikaže autorska odrednica „Arouet, François Marie, 1694-1778“ ispod koje se nalazi uputnica „Voltaire, 1694-1778“ koja vodi na prethodni skup zapisa.³⁹

U opciji s predmetnim pretraživanjem po pseudonimu, rezultati su prilično neuredni. Prikaže se čak 345 predmetnih odrednica od kojih većina vodi na vrlo malen broj kataložnih zapisa. Većina odrednica je relevantna, no priličan broj nije, tako da se korisniku u probiranju

³⁶http://explore.bl.uk/primo_library/libweb/action/search.do?mode=Advanced&ct=AdvancedSearch&vid=BLVU1&dsent=0&dstmp=1548687249163 (pristupljeno 28.1.2019.)

³⁷http://explore.bl.uk/primo_library/libweb/action/search.do?mode=Advanced&ct=AdvancedSearch&vid=BLVU1&dsent=0&dstmp=1548687249163 (pristupljeno 28.1.2019.)

³⁸<https://catalog.loc.gov/vwebv/search?searchCode=NAME%2B&searchArg=VOLTAIRE&searchType=1&limitTo=none&fromYear=&toYear=&limitTo=LOCA%3Dall&limitTo=PLAC%3Dall&limitTo=TYPE%3Dall&limitTo=LANG%3Dall&recCount=25> (pristupljeno 29.1.2019.)

³⁹<https://catalog.loc.gov/vwebv/search?searchCode=NAME%2B&searchArg=Arouet%2C+Fran%3%A7ois-Marie&searchType=1&limitTo=none&fromYear=&toYear=&limitTo=LOCA%3Dall&limitTo=PLAC%3Dall&limitTo=TYPE%3Dall&limitTo=LANG%3Dall&recCount=25> (pristupljeno 29.1.2019.)

zaista teško snaći.⁴⁰ U slučaju predmetnog pretraživanja po pravom imenu ishod je mnogo pregledniji. Kao rezultat se prikazu samo tri predmetne odrednice, ali i uputnice „Voltaire, 1694-1778.“ koje vode na dugačak niz predmetnih odrednica, no razlika je što su sada poredane po relevantnosti.⁴¹ Usprkos nekim manjim nedostacima, treba istaknuti da su, za razliku od prethodne dvije knjižnice, kongresni knjižničari uspostavili odličnu vezu između pseudonima i pravog imena.

4) Bibliotheca Apostolica Vaticana – glavni katalog

Kada se u pretraživanju po autorima upiše „Voltaire“ kao rezultat se prikaže mnogo autorskih odrednica među kojima je relevantna „Voltaire“, koja vodi na 287 kataložnih odrednica.⁴² Kada se upiše „Arouet, François-Marie“, prikaže se mnogo autorskih odrednica od kojih je relevantna „Voltaire“, koja vodi na 280 kataložnih zapisa.⁴³ Dakle, vrlo malen dio kataložnih zapisa se izgubi u pretraživanju s pravim imenom. Treba napomenuti da se knjižničari Vatikanske knjižnice ne služe internacionaliziranim oblikom pseudonima. Što se tiče predmetnog pretraživanja, za razliku od prethodnih kataloga ne prikazu se razne predmetne odrednice koje vode na skupine kataložnih zapisa, već se odmah prikaže 116 kataložnih zapisa nakon što korisnik pretražuje s pseudonimom.⁴⁴ Kada se pretražuje s pravim imenom, prikaže se 78 kataložnih zapisa.⁴⁵ Iz ovih se podataka može izvući zaključak da se u predmetnom pretraživanju s pravim imenom izgubio mnogo veći broj zapisa nego prilikom pretraživanja po autorima.

⁴⁰<https://catalog.loc.gov/vwebv/search?searchCode=SUBJ%40&searchArg=voltaire&searchType=1&limitTo=none&fromYear=&toYear=&limitTo=LOCA%3Dall&limitTo=PLAC%3Dall&limitTo=TYPE%3Dall&limitTo=LANG%3Dall&recCount=25> (pristupljeno 29.1.2019.)

⁴¹ <https://catalog.loc.gov/vwebv/search?searchCode=SUBJ%40&searchArg=Arouet%2C+Fran%3C%20A7ois-Marie&searchType=1&limitTo=none&fromYear=&toYear=&limitTo=LOCA%3Dall&limitTo=PLAC%3Dall&limitTo=TYPE%3Dall&limitTo=LANG%3Dall&recCount=25> (pristupljeno 29.1.2019.)

⁴²https://digi.vatlib.it/all/search?d=0&sm=oa&c%5B%5D=mss_dep&c%5B%5D=stp_dep&c%5B%5D=inc_dep&c%5B%5D=gds_dep&c%5B%5D=med_dep&c%5B%5D=arc_dep&c%5B%5D=inv_dep&f_j%5B%5D=0&f_f%5B%5D=0&f_l%5B%5D=0&f_o%5B%5D=0&f_v%5B%5D=voltaire&f_j%5B%5D=0&f_f%5B%5D=8&f_l%5B%5D=0&f_o%5B%5D=&f_v%5B%5D=&f_j%5B%5D=0&f_f%5B%5D=9&f_l%5B%5D=0&f_o%5B%5D=0&f_v%5B%5D= (pristupljeno 20.2.2019.)

⁴³ zbog prevelike dužine poveznice za provjeru postaviti navedeni upit na prethodnoj poveznici

⁴⁴https://digi.vatlib.it/all/search?d=0&sm=oa&c%5B%5D=mss_dep&c%5B%5D=stp_dep&c%5B%5D=inc_dep&c%5B%5D=gds_dep&c%5B%5D=med_dep&c%5B%5D=arc_dep&c%5B%5D=inv_dep&f_j%5B%5D=0&f_f%5B%5D=2&f_l%5B%5D=0&f_o%5B%5D=0&f_v%5B%5D=voltaire&f_j%5B%5D=0&f_f%5B%5D=8&f_l%5B%5D=0&f_o%5B%5D=&f_v%5B%5D=&f_j%5B%5D=0&f_f%5B%5D=9&f_l%5B%5D=0&f_o%5B%5D=0&f_v%5B%5D= (pristupljeno 20.2.2019.)

⁴⁵ zbog prevelike dužine poveznice za provjeru postaviti navedeni upit na prethodnoj poveznici

5) New York Public Library

Kada se u pretraživanju po autorima upiše Voltaire, prikaže se 28 autorskih odrednica od kojih je većina relevantna. Odrednica „Voltaire, 1694-1778“, vodi na uvjerljivo najviše kataložnih zapisa (2339), dok bi se ostale trebale izbrisati kako bi se dobila jedinstvena autorska odrednica.⁴⁶ Kada se upiše Arouet, François-Marie, prikažu se dvije autorske odrednice, a kraj one odrednice „Arouet, François Marie, 1694-1778“ nalazi se uputnica „Voltaire, 1694-1778“ koja vodi na prethodni skup zapisa.⁴⁷

Što se tiče predmetnog pretraživanja, nakon pretraživanja s pseudonimom prikaže se stotinjak predmetnih odrednica od kojih „Voltaire, 1694-1778“ vodi na najviše kataložnih zapisa (404).⁴⁸ Kada se upiše pravo ime dobijemo opširnu obavijest „*Arouet, François Marie, 1694-1778 is not used in this library's catalog. Voltaire, 1694-1778 is used instead*“⁴⁹. Neposredno ispod obavijesti nalazi se uputnica „Voltaire, 1694-1778“ koja vodi na prethodnih stotinjak predmetnih odrednica.⁵⁰ Dakle, Njujorška narodna knjižnica pokazala se vrlo učinkovitom u rješavanju problema pseudonimije u slučaju Voltaira. Pogledajmo sada kakva je situacija u Hrvatskoj.

6) Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Kada se u pretraživanju po autorima upiše „Voltaire“, kao rezultat se prikaže autorska odrednica „Voltaire“ koja vodi na 104 kataložna zapisa. Odmah ispod nalaze se još tri autorske odrednice koje su zapravo varijante njegova pravog imena („Voltaire, François-Marie Arouet“, Voltaire, François-Marie Arouet de“ i „Voltaire, Franz Maria Arouet von“), a kraj svake se nalazi uputnica „Voltaire“ koja vodi na prethodni skup od 104 kataložna

⁴⁶<https://catalog.nypl.org/search~S1/?avoltaire/avoltaire/1%2C28%2C2683%2CB/exact&FF=avoltaire+1694+1778&1%2C2339%2C> (pristupljeno 15.2.2019.)

⁴⁷ <https://catalog.nypl.org/search~S1/?searchtype=a&searcharg=Arouet%2C+Fran%3%A7ois-Marie&searchscope=1&sortdropdown=-&SORT=D&extended=0&SUBMIT=Search&searchlimits=&searchorigarg=avoltaire> (pristupano 15.2.2019.)

⁴⁸ <https://catalog.nypl.org/search~S1/?searchtype=d&searcharg=voltaire&searchscope=1&sortdropdown=-&SORT=D&extended=0&SUBMIT=Search&searchlimits=&searchorigarg=aArouet%2C+Fran%7Bu00E7%7Dois-Marie> (pristupljeno 15.2.2019.)

⁴⁹ Prijevod s engleskog: „Arouet, François Marie, 1694-1778 ne koristi se u katalogu ove knjižnice. Umjesto toga upotrebljava se Voltaire, 1694-1778“

⁵⁰ <https://catalog.nypl.org/search~S1/?searchtype=d&searcharg=Arouet%2C+Fran%3%A7ois-Marie&searchscope=1&sortdropdown=-&SORT=D&extended=0&SUBMIT=Search&searchlimits=&searchorigarg=dvoltaire> (pristupljeno 15.2.2019.)

zapisa.⁵¹ Kada se u pretraživanju po autorima upiše „Arouet, François-Marie“, prikaže se autorska odrednica „Arouet, François-Marie“, a kraj nje i uputnica „Voltaire“ koja vodi na prethodni skup od 104 kataložna zapisa.⁵² U katalogu NSK se prilikom pretraživanja po pseudonimu korisnika odmah upućuje na autorovo pravo ime, što smo dosad vidjeli samo u katalogu Kongresne knjižnice. Također treba napomenuti da se ovdje ne koristi internacionalizirani oblik pseudonima s godinama rođenja i smrti.

Što se tiče predmetnog pretraživanja, situacija je nešto zamršenija. Kada se upiše „Voltaire“, kao rezultat se prikaže deset predmetnih odrednica od kojih su tri varijante pravog imena („Voltaire, François-Marie Arouet“, „Voltaire, François-Marie Arouet de“ i „Voltaire, Franz Maria Arouet von“), a kraj svake se nalazi uputnica „Voltaire“ koja vodi na šest kataložnih zapisa.⁵³ Kada se pretražuje s pravim imenom, prikaže se odrednica „Arouet, François-Marie“ koja vodi na jedan kataložni zapis. Kraj nje se nalazi uputnica „Voltaire“ koja vodi na šest kataložnih zapisa među kojima nije onaj na koji vodi prethodna odrednica.⁵⁴ Knjižničari iz NSK, kao i većina njihovih kolega iz prethodnih knjižnica, imali su više poteškoća s rješavanjem pseudonimije u predmetnom pretraživanju.

7) Knjižnice grada Zagreba

Kada se u pretraživanju po autorima upiše „Voltaire“, prikaže se autorska odrednica „Voltaire“ koja vodi na 50 kataložnih zapisa.⁵⁵ Kada se upiše „Arouet, François-Marie“, prikaže se na prethodna odrednica s istim brojem kataložnih zapisa.⁵⁶ Što se tiče predmetnog pretraživanja, u pretraživanju po pseudonimu prikaže se nekolicina predmetnih odrednica od kojih je najrelevantnija „Voltaire, 1694-1788 – život i djelo“ koja vodi na pet kataložnih

⁵¹ http://katalog.nsk.hr/F/TN73JUA9VP224LYMLN6AMV6HDJC72TATXVFYFS5APAYYYGA11R-24858?func=find-e&request=voltaire&find_scan_code=SCAN_AUT&adjacent=N&x=26&y=11&filter_code_1=WLN&filter_request_1=&filter_code_2=WYR&filter_request_2=&filter_code_3=WYR&filter_request_3=&filter_code_4=WFM&filter_request_4=&filter_code_5=WSL&filter_request_5= (pristupljeno 19.2.2019)

⁵² zbog prevelike dužine poveznice za provjeru postaviti navedeni upit na prethodnoj poveznici

⁵³ http://katalog.nsk.hr/F/TN73JUA9VP224LYMLN6AMV6HDJC72TATXVFYFS5APAYYYGA11R-45159?func=find-e&request=voltaire&find_scan_code=SCAN_PRE&adjacent=N&x=3&y=20&filter_code_1=WLN&filter_request_1=&filter_code_2=WYR&filter_request_2=&filter_code_3=WYR&filter_request_3=&filter_code_4=WFM&filter_request_4=&filter_code_5=WSL&filter_request_5= (pristupljeno 19.2.2019)

⁵⁴ http://katalog.nsk.hr/F/TN73JUA9VP224LYMLN6AMV6HDJC72TATXVFYFS5APAYYYGA11R-50036?func=find-acc&acc_sequence=000863175

⁵⁵ <https://katalog.kgz.hr/pagesResults/rezultati.aspx?¤tPage=1&searchById=10&sort=0&spid0=10&spv0=Voltaire> (pristupljeno 19.2.2019.)

⁵⁶ <https://katalog.kgz.hr/pagesResults/rezultati.aspx?¤tPage=1&searchById=10&sort=0&spid0=10&spv0=Arouet%2c+Fran%20ois-Marie> (pristupljeno 19.2.2019.)

zapisa.⁵⁷ Kada se pretražuje po pravom imenu, prikažu se iste predmetne odrednice.⁵⁸ Dakle, knjižničari KGZ-a ne služe se uputnicama, već postoji uistinu jedinstvena autorska odrednica koja se prikaže neovisno o tome pretražuje li se s pseudonimom ili pravim imenom.

8) Knjižnica Filozofskog Fakulteta u Zagrebu

Kada se u pretraživanju po autorima upiše „Voltaire“, prikaže se tridesetak autorskih odrednica od kojih su dvije relevantne: „Voltaire“, koja vodi na 184 kataložna zapisa, i „Voltaire (Francois-Marie Arouet)“, koja vodi na jedan kataložni zapis.⁵⁹ Kada se upiše „Arouet, François-Marie“, kao rezultat se prikaže samo autorska odrednica „Voltaire (Francois-Marie Arouet)“, a nema uputnice na prethodni skup od 184 kataložna zapisa.⁶⁰ Što se tiče predmetnog pretraživanja, praksa odudara od onih iz prethodnih knjižnica izuzev Vatikanske. Naime, nigdje se ne prikažu razne predmetne odrednice koje vode na skupine kataložnih zapisa, već se odmah prikaže 66 kataložnih zapisa nakon što korisnik pretražuje s pseudonimom.⁶¹ Prilikom pretraživanja s pravim imenom prikaže se samo jedan kataložni zapis, stoga je zaključak da se i ovdje gubi velika većina zapisa.⁶² Uglavnom, očito je da knjižničari nisu uspostavili čvrstu vezu između pseudonima i pravog imena. Isto tako, ni u ovoj hrvatskoj knjižnici ne rabi se internacionalizirani oblik pseudonima.

Mark Twain

Nakon što smo vidjeli kako američke i europske knjižnice razrješavaju pseudonim poznatog europskog književnika iz starijeg razdoblja, pogledajmo sada postoje li razlike kada za primjer uzmemo pripadnika starije američke književnosti. Mark Twain rođen je 30. studenog 1835. pod imenom Samuel Langhorne Clemens. Riječ je o jednom od najcjenjenijih američkih književnika. Odrastao je uz obale rijeke Mississippi, a obrazovanje stekao uglavnom kroz tiskare i novinske redakcije. Popularnost je zadobio duhovitim javnim predavanjima, a romani *Pustolovine Toma Sawyera* (1876.) i *Pustolovine Huckleberryja*

⁵⁷ <https://katalog.kgz.hr/pagesResults/rezultati.aspx?¤tPage=1&searchById=30&sort=0&spid0=30&spv0=Voltaire> (pristupljeno 19.2.2019.)

⁵⁸ <https://katalog.kgz.hr/pagesResults/rezultati.aspx?¤tPage=1&searchById=30&sort=0&spid0=30&spv0=Arouet%2c+Fran%27ois-Marie> (pristupljeno 19.2.2019.)

⁵⁹ <https://koha.ffzg.hr/cgi-bin/koha/opac-search.pl?idx=au&q=voltaire> (pristupljeno 20.2.2019.)

⁶⁰ <https://koha.ffzg.hr/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=226735> (pristupljeno 20.2.2019.)

⁶¹ <https://koha.ffzg.hr/cgi-bin/koha/opac-search.pl?idx=su&q=voltaire> (pristupljeno 20.2.2019.)

⁶² <https://koha.ffzg.hr/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=137197> (pristupljeno 20.2.2019.)

Finna (1884.), omogućili su mu status prvog autohtonog američkog romanopisca, neovisnog o europskom naslijeđu i utjecajima.⁶³

Što se tiče upotrebe pseudonima, njega je prisvojio na samom početku svoga stvaralaštva: u jeku Američkog građanskog rata zaposlio se 1862. kao izvjestitelj u listu *Territorial Enterprise* iz Virginia Cityja. Neposredno prije izbijanja rata radio je kao kormilar brodice na rijeci Mississippi i tamo se upoznao s terminom „mark twain“, koji označava dva hvata dubine, odnosno sigurnu vodu za brodove. Postoji i nedokazana teorija da je pseudonim uzeo inspiriran nepismenim kapetanom Isaiahom Sellersom koji se tako potpisivao.⁶⁴

Pogledajmo sada kakvi su rezultati u pretrazi njegovih djela u prethodnim knjižnicama u slučaju da katalog pretražujemo s pseudonimom i u slučaju da koristimo njegovo pravo ime te hoće li biti kakvih razlika u rezultatima u odnosu na primjere s Voltaireom.

1) Bibliothèque nationale de France – Catalogue general

Kada se u pretraživanju po autorima upiše „Twain, Mark“ kao rezultat se prikaže odrednica „Twain, Mark (1835-1910)“ koja vodi na skup od 730 kataložnih zapisa, uz napomenu da je to internacionalizirani oblik ovog pseudonima za autora Samuela Langhornea Clemensa. Među relevantnim rezultatima nalazi se i odrednica „Twain, Marc (1835-1910)“ ispod koje se nalazi uputnica na prethodni skup.⁶⁵ Kada se upiše „Clemens, Samuel Langhorne“, prikaže se dugačak niz odrednica koje vode na zapise autora čija su imena sličnog fonemskog sastava, ali niti jedna nije relevantna.⁶⁶ Kada se upiše samo „Clemens, Samuel“, također se ne prikaže relevantna odrednica.⁶⁷ Ista je stvar s upitom „Clemens, Langhorne“.⁶⁸

Što se tiče predmetnog pretraživanja, nakon pretraživanja s pseudonimom prikaže se odrednica „Twain, Mark (1835-1910)“ koja sadrži 237 kataložnih zapisa, kao i odrednica

⁶³ <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=62880> (pristupljeno 12.1.2019.)

⁶⁴ Wagenknecht 1961, 12.

⁶⁵ <https://catalogue.bnf.fr/resultats-auteur.do?nomAuteur=twain%2C+mark&filtre=1&pageRech=rau> (pristupljeno 23.1.2019.)

⁶⁶ <https://catalogue.bnf.fr/resultats-auteur.do?nomAuteur=Clemens%2C+Samuel+Langhorne&filtre=1&pageRech=rau> (pristupljeno 23.1.2019.)

⁶⁷ <https://catalogue.bnf.fr/resultats-auteur.do?nomAuteur=Clemens%2C+Samuel&filtre=1&pageRech=rau> (pristupljeno 23.1.2019.)

⁶⁸ <https://catalogue.bnf.fr/resultats-auteur.do?nomAuteur=Clemens%2C+langhorne&filtre=1&pageRech=rau> (pristupljeno 23.1.2019.)

„Twain, Marc (1835-1910)“ ispod koje se nalazi uputnica na prethodni skup.⁶⁹ U slučaju pretraživanja s tri varijante pravog imena, ne prikazu se relevantne odrednice.⁷⁰ S obzirom na prikazano, primjećuje se bitna razlika u odnosu na prethodni slučaj. Francuski knjižničari uspješno su riješili problem pseudonimije autora iz vlastite nacionalne književnosti, dok su za svjetski poznatog američkog književnika rezultati posve razočaravajući. Premda su u profilu autora knjižničari jasno naveli da je autor koristio pseudonim, k tome još naveli njegovo pravo ime,⁷¹ svejedno se nisu potrudili staviti ga u upotrebu za pretraživanje kataloga.

2) The British Library – Main catalogue

Kada se u pretraživanju po autorima upiše „Twain, Mark“ kao rezultat se prikaže autorska odrednica „Twain, Mark, 1835-1910“ za koju piše da vodi na 453 kataložna zapisa. Međutim, kada se klikne na poveznicu, umjesto navedena 453 zapisa zapravo ih bude 353. Ovakva nepodudarnost nije se dogodila u primjeru s Voltaireom, stoga bi se moglo pretpostaviti da je riječ o grešci u pisanju prve brojke, no u budućim primjerima pokazat će se da to nije slučaj. Kada se upiše „Clemens, Samuel Langhorne“, kao rezultat se dobiju dvije relevantne odrednice: „Clemens, Samuel Langhorne, 1835-1910“ koja vodi na 415 kataložnih zapisa, a druga je „Twain, Mark, 1835-1910“ za koju piše da sadrži 70 zapisa, ali klikom na poveznicu ponovo se pokaže da ih je bitno manje (42).⁷² Nepostojanje jedinstvene autorske odrednice pokazuje ozbiljnu grešku prilikom katalogizacije, osobito zato što korisnik dobije na uvid više kataložnih zapisa kada prilikom pretraživanja upotrijebi pravo ime autora, iako je autor sva svoja djela objavio pod svjetski poznatim pseudonimom.

Što se tiče predmetnog pretraživanja, kao rezultat pretraživanja s pseudonimom prikaže se više relevantnih predmetnih odrednica: „Twain, Mark, 1835-1910“ koja vodi na 76 kataložnih zapisa, zatim „Authors, American“ (89), „United States“ (64), „Twain, Mark, 1835-1910. Adventures of Huckleberry Finn“ (49), „Humorous stories, American“ (33), itd.

⁶⁹ <https://catalogue.bnf.fr/resultats-sujet.do?sujet=twain%2C+mark&filtre=1&pageRech=rsu> (pristupljeno 23.1.2019.)

⁷⁰ <https://catalogue.bnf.fr/resultats-sujet.do?sujet=clemens%2C+samuel&filtre=1&pageRech=rsu> (pristupljeno 23.1.2019.)

⁷¹ <https://catalogue.bnf.fr/ark:/12148/cb11927291n> (pristupljeno 23.1.2019.)

⁷² http://explore.bl.uk/primo_library/libweb/action/search.do?mode=Advanced&ct=AdvancedSearch&vid=BLVUI&dsent=0&dstmp=1548687249163 (pristupljeno 28.1.2019.)

Ako se pretražuje s pravim imenom, prikazu se ukupno samo dva kataložna zapisa (bez relevantne predmetne odrednice).⁷³

Može se zaključiti da su britanski knjižničari, za razliku od svojih francuskih kolega, do neke mjere riješili ovaj primjer pseudonimije, međutim, treba istaknuti da rezultati pretraživanja, pogotovo predmetnog, obiluju nelogičnostima i nedostacima.

3) The Library of Congress – Catalog

Sada dolazimo do najveće američke knjižnice i za očekivati je da su se njeni knjižničari mnogo detaljnije posvetili ovom slučaju. Kada se u pretraživanju po autorima upiše „Twain, Mark“ među rezultatima će se prikazati odrednica „Twain, Mark, 1835-1910“ koja vodi na 1560 kataložnih zapisa. Ispod odrednice nalazi se uputnica „Clemens, Samuel Langhorne, 1835-1910“ koja vodi na devet kataložnih zapisa.⁷⁴ Nadalje, kada se u pretraživanju upiše „Clemens, Samuel Langhorne“, kao rezultat se prikaže odrednica „Clemens, Samuel Langhorne, 1835-1910“ koja vodi na devet kataložnih zapisa, a ispod nje se nalazi uputnica „Twain, Mark, 1835-1910“ koja vodi na 1560 zapisa.⁷⁵

Što se tiče predmetnog pretraživanja, u opciji s pretraživanjem s pseudonimom, slična je situacija kao i s primjerom Voltaira. Također se prikaže dugačak niz predmetnih odrednica, ali ovaj put su velikom većinom relevantne za upit korisnika.⁷⁶ Što se tiče pretraživanja s pravim imenom, rezultati su mnogo pregledniji. Za početak se dobije deset predmetnih odrednica, a ispod prve „Clemens, Samuel Langhorne, 1835-1910“, koja vodi na pet kataložnih zapisa, nalazi se uputnica „Twain, Mark, 1835-1910“ te se klikom na nju prikaže duži niz predmetnih odrednica, ali su poredane prema broju zapisa na koje vode.⁷⁷ Dakle, ponovo se može reći da su knjižničari Kongresne knjižnice uspostavili odličnu vezu između

⁷³http://explore.bl.uk/primo_library/libweb/action/search.do?mode=Advanced&ct=AdvancedSearch&vid=BLVUI&dscent=0&dstmp=1548687249163 (pristupljeno 28.1.2019.)

⁷⁴<https://catalog.loc.gov/vwebv/search?searchCode=NAME%2B&searchArg=twain%2C+mark&searchType=1&limitTo=none&fromYear=&toYear=&limitTo=LOCA%3Dall&limitTo=PLAC%3Dall&limitTo=TYPE%3Dall&limitTo=LANG%3Dall&recCount=25> (pristupljeno 29.1.2019.)

⁷⁵<https://catalog.loc.gov/vwebv/search?searchCode=NAME%2B&searchArg=Clemens%2C+Samuel+Langhorne&searchType=1&limitTo=none&fromYear=&toYear=&limitTo=LOCA%3Dall&limitTo=PLAC%3Dall&limitTo=TYPE%3Dall&limitTo=LANG%3Dall&recCount=25> (pristupljeno 29.1.2019.)

⁷⁶<https://catalog.loc.gov/vwebv/search?searchCode=SUBJ%40&searchArg=twain%2C+mark&searchType=1&limitTo=none&fromYear=&toYear=&limitTo=LOCA%3Dall&limitTo=PLAC%3Dall&limitTo=TYPE%3Dall&limitTo=LANG%3Dall&recCount=25> (pristupljeno 29.1.2019.)

⁷⁷<https://catalog.loc.gov/vwebv/search?searchType=1&searchCode=SUBJ%2B&searchArg=Twain,%20Mark,%201835-1910.&recCount=25> (pristupljeno 29.1.2019.)

pseudonima i pravog imena, od kojih je potonje, iznenađujuće, učinkovitije u predmetnom pretraživanju.

4) Bibliotheca Apostolica Vaticana – glavni katalog

Kada se u pretraživanju po autorima upiše „Twain, Mark“, kao rezultat će se prikazati dvadesetak autorskih odrednica među kojima je relevantna „Twain, Mark“, koja vodi na 26 kataložnih zapisa.⁷⁸ Kada se u tražilicu upiše „Clemens, Samuel Langhorne“, kao rezultat će se prikazati prethodna autorska odrednica koja vodi na isti broj kataložnih zapisa.⁷⁹ Za razliku od slučaja s Voltaireom, ovaj put se nije izgubio niti jedan kataložni zapis. Što se tiče predmetnog pretraživanja, nakon pretraživanja s pseudonomom prikaže se sedam kataložnih zapisa.⁸⁰ Nakon pretraživanja s pravim imenom prikaže se pet od prethodnih sedam kataložnih zapisa.⁸¹ Sve u svemu, vatikanski knjižničari ne koriste uputnice niti internacionalizirani oblik pseudonima, ali ipak prilično uspješno uspostavljaju veze između pseudonima i pravog imena, uz određene poteškoće prilikom predmetnog pretraživanja.

5) New York Public Library

Došli smo do još jedne velike američke knjižnice i za očekivati je da su njeni knjižničari učinkovito razriješili ovaj pseudonim, pogotovo kada se uzmu u obzir odlični rezultati iz primjera s Voltaireom. Kada se u pretraživanju po autorima upiše „Twain, Mark“ kao rezultat će se prikazati nekoliko relevantnih autorskih odrednica, od kojih na najviše kataložnih zapisa (1219) vodi „Twain, Mark, 1835-1910.“⁸² Kada se upiše „Clemens, Samuel Langhorne“, kao rezultat se prikaže nekoliko relevantnih autorskih odrednica od kojih

⁷⁸https://digi.vatlib.it/all/search?d=0&sm=oa&c%5B%5D=mss_dep&c%5B%5D=stp_dep&c%5B%5D=inc_dep&c%5B%5D=gds_dep&c%5B%5D=med_dep&c%5B%5D=arc_dep&c%5B%5D=inv_dep&f_j%5B%5D=0&f_f%5B%5D=0&f_l%5B%5D=0&f_o%5B%5D=0&f_v%5B%5D=twain%2C+mark&f_j%5B%5D=0&f_f%5B%5D=8&f_l%5B%5D=0&f_o%5B%5D=&f_v%5B%5D=&f_j%5B%5D=0&f_f%5B%5D=9&f_l%5B%5D=0&f_o%5B%5D=0&f_v%5B%5D= (pristupljeno 20.2.2019.)

⁷⁹ zbog prevelike dužine poveznice za provjeru postaviti navedeni upit na prethodnoj poveznici

⁸⁰https://digi.vatlib.it/all/search?d=0&sm=oa&c%5B%5D=mss_dep&c%5B%5D=stp_dep&c%5B%5D=inc_dep&c%5B%5D=gds_dep&c%5B%5D=med_dep&c%5B%5D=arc_dep&c%5B%5D=inv_dep&f_j%5B%5D=0&f_f%5B%5D=2&f_l%5B%5D=0&f_o%5B%5D=0&f_v%5B%5D=twain%2C+mark&f_j%5B%5D=0&f_f%5B%5D=8&f_l%5B%5D=0&f_o%5B%5D=&f_v%5B%5D=&f_j%5B%5D=0&f_f%5B%5D=9&f_l%5B%5D=0&f_o%5B%5D=0&f_v%5B%5D= (pristupljeno 20.2.2019.)

⁸¹ zbog prevelike dužine poveznice za provjeru postaviti navedeni upit na prethodnoj poveznici

⁸²<https://catalog.nypl.org/search~S1/?searchtype=a&searcharg=twain%2C+mark&searchscope=1&sortdropdown=&SORT=D&extended=0&SUBMIT=Search&searchlimits=&searchorigarg=dArouet%2C+Fran%7Bu00E7%7D%20ois-Marie> (pristupljeno 15.2.2019.)

na najviše katalognih zapisa (28) vodi „Clemens, Samuel Langhorne, 1835-1910.“ Također se prikaže uputnica „Twain, Mark, 1835-1910“ koja vodi na sve autorske odrednice iz pretraživanja po pseudonimu.⁸³

Što se tiče predmetnog pretraživanja, nakon pretraživanja po pseudonimu prikaže se par stotina predmetnih odrednica od kojih je najrelevantnija „Twain, Mark, 1835-1910“ te sadrži 261 katalogni zapis.⁸⁴ Kod pretraživanja s pravim imenom, prikaže se predmetna odrednica „Clemens, Samuel Langhorne, 1835-1910.“ koja vodi na dva katalogna zapisa. Također se prikaže i uputnica „Twain, Mark, 1835-1910“ koja vodi na prethodnih par stotina predmetnih odrednica.⁸⁵ Treba uočiti da se u ovom primjeru nije prikazala šira obavijest kao u pretrazi s Voltaireom. Sve u svemu, njujorški knjižničari ponovo su se pokazali vrlo učinkovitima u rješavanju problema pseudonimije.

6) Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Kada se u pretraživanju po autorima upiše „Twain, Mark“ kao rezultat će se prikazati autorska odrednica „Twain, Mark“ koja vodi na 185 katalognih zapisa te identična odrednica koja vodi na jedan katalogni zapis.⁸⁶ Kada korisnik upiše „Clemens, Samuel Langhorne“, prikaže se autorska odrednica „Clemens, Samuel Langhorne“ te kraj nje uputnica „Twain, Mark“ koja vodi na prethodni skup od 185 katalognih zapisa.⁸⁷ Za razliku od primjera s Voltaireom, ovdje nema veze između pseudonima i pravog imena kada se pretražuje po pseudonimu. Ponovo se ne rabi internacionalizirani oblik pseudonima.

⁸³<https://catalog.nypl.org/search~S1/?searchtype=a&searcharg=clemens%2C+samuel+langhorne&searchscope=1&sortdropdown=-&SORT=D&extended=0&SUBMIT=Search&searchlimits=&searchorigarg=atwain%2C+mark> (pristupljeno 15.2.2019.)

⁸⁴<https://catalog.nypl.org/search~S1/?searchtype=d&searcharg=twain%2C+mark&searchscope=1&sortdropdown=-&SORT=D&extended=0&SUBMIT=Search&searchlimits=&searchorigarg=aclemens%2C+samuel+langhorne> (pristupljeno 15.2.2019.)

⁸⁵<https://catalog.nypl.org/search~S1/?searchtype=d&searcharg=clemens%2C+samuel+langhorne&searchscope=1&sortdropdown=-&SORT=D&extended=0&SUBMIT=Search&searchlimits=&searchorigarg=dtwain%2C+mark> (pristupljeno 15.2.2019.)

⁸⁶ http://katalog.nsk.hr/F/TN73JUA9VP224LYMLN6AMV6HDJC72TATXVFYFS5APAYYYGA11R-09317?func=find-e&request=twain%2C+mark&find_scan_code=SCAN_AUT&adjacent=N&x=0&y=0&filter_code_1=WLN&filter_request_1=&filter_code_2=WYR&filter_request_2=&filter_code_3=WYR&filter_request_3=&filter_code_4=WFM&filter_request_4=&filter_code_5=WSL&filter_request_5= (pristupljeno 19.2.2019.)

⁸⁷ zbog prevelike dužine poveznice za provjeru postaviti navedeni upit na prethodnoj poveznici

Što se tiče predmetnog pretraživanja, u pretraživanju po pseudonimu prikažu se tri relevantne predmetne odrednice: „Twain, Mark“, „Twain, Mark – Korespondencija“ i „Twain, Mark. Pustolovine Huckleberryja Finna“.⁸⁸ U pretraživanju s pravim imenom prikaže se predmetna odrednica „Clemens, Samuel Langhorne“ i kraj nje uputnica „Twain, Mark“ koja vodi na pet kataložnih zapisa, no ne i na ostale odrednice koje su se prikazale nakon pretraživanja po pseudonimu.⁸⁹ Dakle, i ovaj put su se javile stanovite poteškoće prilikom predmetnog pretraživanja.

7) Knjižnice grada Zagreba

Kada se u pretraživanju po autorima upiše „Twain, Mark“ kao rezultat se prikaže autorska odrednica koja vodi na 172 kataložna zapisa.⁹⁰ Kada se upiše „Clemens, Samuel Langhorne“, prikaže se ista autorska odrednica sa 171 zapisom.⁹¹ Što se tiče predmetnog pretraživanja, kada se pretražuje s pseudonimom prikaže se nekolicina predmetnih odrednica s prilično malim brojem zapisa, a najsadržajnije je „američki književnici – biografije“ koja vodi na četiri kataložna zapisa.⁹² Kada se pretražuje s pravim imenom, korisniku se prikažu iste predmetne odrednice.⁹³ Ovu su pseudonimiju knjižničari KGZ-a riješili na isti način kao i prethodnu.

8) Knjižnica Filozofskog Fakulteta u Zagrebu

Kada se u pretraživanju po autorima upiše „Twain, Mark“ kao rezultat se prikaže stotinjak autorskih odrednica od kojih su tri relevantne: „Twain, Mark“, koja vodi na 104 kataložna zapisa, „Twain, Marck“, koja vodi na jedan kataložni zapis, i „Twain (Samuel

⁸⁸ http://katalog.nsk.hr/F/TN73JUA9VP224LYMLN6AMV6HDJC72TATXVVFYFS5APAYYYGA11R-54057?func=find-e&request=twain%2C+mark&find_scan_code=SCAN_PRE&adjacent=N&x=28&y=13&filter_code_1=WLN&filter_request_1=&filter_code_2=WYR&filter_request_2=&filter_code_3=WYR&filter_request_3=&filter_code_4=WFM&filter_request_4=&filter_code_5=WSL&filter_request_5= (pristupljeno 19.2.2019.)

⁸⁹ http://katalog.nsk.hr/F/TN73JUA9VP224LYMLN6AMV6HDJC72TATXVVFYFS5APAYYYGA11R-41961?func=find-acc&acc_sequence=000105737 (pristupljeno 19.2.2019.)

⁹⁰ <https://katalog.kgz.hr/pagesResults/rezultati.aspx?¤tPage=1&searchById=10&sort=0&spid0=10&spv0=twain%2c+mark> (pristupljeno 19.2.2019.)

⁹¹ <https://katalog.kgz.hr/pagesResults/rezultati.aspx?¤tPage=1&searchById=10&sort=0&spid0=10&spv0=Clemens%2c+Samuel+Langhorne> (pristupljeno 19.2.2019.)

⁹² <https://katalog.kgz.hr/pagesResults/rezultati.aspx?¤tPage=1&searchById=30&sort=0&spid0=30&spv0=Twain%2c+Mark> (pristupljeno 19.2.2019.)

⁹³ <https://katalog.kgz.hr/pagesResults/rezultati.aspx?¤tPage=1&searchById=30&sort=0&spid0=30&spv0=clemens%2c+samuel+langhorne> (pristupljeno 19.2.2019.)

Langhorne Clemens), Mark“, koja vodi na jedan kataložni zapis.⁹⁴ Kada se upiše „Clemens, Samuel Langhorne“, kao rezultat se prikažu autorske odrednice: „Twain (Samuel Langhorne Clemens), Mark“, koja vodi na jedan kataložni zapis, i „Twain, Mark“, koja vodi na jedan kataložni zapis.⁹⁵ Ponovo se najveći dio traženih zapisa izgubio unatoč uspostavljenoj vezi između pseudonima i pravog imena. Isto tako, zapis odrednice s pravim imenom potpuno odstupa od standarda.

Što se tiče predmetnog pretraživanja, rezultati nisu ništa bolji nego u prethodnom slučaju. Kada se pretražuje po pseudonimu, prikaže se 15 kataložnih zapisa te niti jedna predmetna odrednica.⁹⁶ Prilikom pretraživanja po pravom imenu prikaže se samo jedan kataložni zapis, koji nije bio među prethodnih 15.⁹⁷ Iz ovog primjera dobila se potvrda da knjižničari iz Knjižnice FFZG-a nisu posvetili dovoljno pažnje rješavanju problema pseudonimije za razliku od svojih kolega iz ostale dvije hrvatske knjižnice.

E.L. James

Proučili smo dva primjera pseudonimije iz europske i američke povijesti, a sada pogledajmo kakva je situacija sa živućim autorima, odnosno autoricama. Ovdje je stanje ponešto delikatnije zbog toga što u ovim slučajevima knjižničari trebaju obratiti pozornost i na pravo pojedinaca na zaštitu privatnosti, tj. osobnih podataka.

E.L. James britanska je spisateljica rođena 1963. u Londonu pod imenom Erika Mitchell, a nakon udaje uzela je muževo prezime Leonard. Počela je pisati prilično kasno: inspirirana američkim filmom *Sumrak* James je napisala priče s likovima posuđenima iz tog filma, što spada u takozvanu *fan fiction* književnost. Svoje priče objedinila je pod nazivom *Master of the Universe* te je 2009. svoje djelo objavila na internetskoj stranici FanFiction.Net pod pseudonimom Snowqueens Icedragon. Djelo je steklo veliku popularnost zbog osebujnog stila i eksplicitne seksualnosti, stoga je James uskoro potpisala ugovor s manjom australskom izdavačkom kućom. Originalno djelo povučeno je s interneta te se s nekim bitnim izmjenama objavljuje kao e-knjiga u svibnju 2011. Naslov je promijenjen u *Pedeset nijansi sive* i raskinute su sadržajne veze s filmom *Sumrak*, a James je uzela novi pseudonim pod kojim je

⁹⁴ <https://koha.ffzg.hr/cgi-bin/koha/opac-search.pl?idx=au&q=twain%2C+mark> (pristupljeno 20.2.2019.)

⁹⁵ <https://koha.ffzg.hr/cgi-bin/koha/opac-search.pl?idx=au&q=Clemens%2C+Samuel+Langhorne> (pristupljeno 20.2.2019.)

⁹⁶ <https://koha.ffzg.hr/cgi-bin/koha/opac-search.pl?idx=su&q=twain%2C+mark> (pristupljeno 20.2.2019.)

⁹⁷ <https://koha.ffzg.hr/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=266152> (pristupljeno 20.2.2019.)

postala slavna. Knjiga je uskoro postala najprodavanija na Amazonu. Vrlo brzo su objavljeni i nastavci, a potom je napravljena i filmska adaptacija. James je odlučila objavljivati svoja djela pod pseudonimom zbog erotske tematike, stoga će biti zanimljivo vidjeti jesu li knjižničari uzeli u obzir pravo na zaštitu osobnih podataka.⁹⁸

1) Bibliothèque nationale de France – Catalogue general

Kada se u pretraživanju po autorima upiše „James, E. L.“, među rezultatima se prikaže odrednica „James, E. L. (1963-....)“ koja sadrži 40 kataložnih zapisa, uz napomenu da se radi o internacionaliziranom obliku pseudonima za spisateljicu Eriku Leonard.⁹⁹ Kada se pretražuje s upitom „Leonard, Erika“, među rezultatima se ne prikaže niti jedna relevantna odrednica.¹⁰⁰ Dakle, francuski knjižničari nisu zaštitili autoričin identitet budući da su objavili njezino pravo ime, kao i grad u kojem živi, u autorskom profilu,¹⁰¹ no korisnik svejedno ne može doći do traženih rezultata ako prilikom pretraživanja korisiti njezino pravo ime.

Što se tiče predmetnog pretraživanja, kada se korisnik služi pseudonimom prikazat će se odrednica pod nazivom „James, E. L. (1963-....). – Fifty shades of Grey“ koja sadrži tri kataložna zapisa,¹⁰² dok se nakon pretraživanja s pravim imenom ne dobije niti jedna relevantna odrednica.¹⁰³ Sve u svemu, u ovom se primjeru potvrdila prilična nedosljednost u radu francuskih knjižničara kada je riječ o inozemnim autorima koji koriste pseudonim.

2) The British Library – Main catalogue

Vrlo su konfuzni rezultati pretraživanja u Britanskoj knjižnici. Korisnik treba biti veoma oprezan prilikom pretraživanja zbog inicijala u pseudonimu, ako ne stavi razmak između slova E i L neće dobiti relevantne odrednice. Nadalje, kada se u pretraživanju po autorima upiše „James, E. L.“, kao rezultat će se prikazati autorska odrednica „James, E. L.“ koja vodi na 44 kataložna zapisa. Međutim, većina zapisa se odnosi na australskog

⁹⁸ <https://www.britannica.com/biography/E-L-James> (pristupljeno 14.1.2019.)

⁹⁹ <https://catalogue.bnf.fr/resultats-auteur.do?nomAuteur=james%2C+e.+l.&filtre=1&pageRech=rau> (pristupljeno 23.1.2019.)

¹⁰⁰ <https://catalogue.bnf.fr/resultats-auteur.do?nomAuteur=leonard%2C+erika&filtre=1&pageRech=rau> (pristupljeno 23.1.2019.)

¹⁰¹ <https://catalogue.bnf.fr/ark:/12148/cb16630599x> (pristupljeno 23.1.2019.)

¹⁰² <https://catalogue.bnf.fr/resultats-sujet.do?sujet=james%2C+e.+l.&filtre=1&pageRech=rsu> (pristupljeno 23.1.2019.)

¹⁰³ <https://catalogue.bnf.fr/resultats-sujet.do?sujet=leonard%2C+erika&filtre=1&pageRech=rsu> (pristupljeno 23.1.2019.)

znanstvenika E. L. Jamesa. Tek kada se u tražilicu upiše „E. L. James“ korisniku se prikaže odrednica „James, E. L.“ s 53 pripadajuća zapisa tražene autorice. Kada se pretražuje s „Leonard, Erika“, prikaže se odrednica „James, E. L.“ koja vodi na 12 kataložnih zapisa. Za razliku od slučaja s Markom Twainom, ovog puta se klikom na poveznice ne izgubi dio zapisa.¹⁰⁴ Pretpostavka je da su poteškoće koje nosi rad s inicijalima bile uzrok prikazanih problema u sortiranju rezultata.

Što se tiče predmetnog pretraživanja, kada se pretražuje po pseudonimu prikaže se nekoliko relevantnih predmetnih odrednica: „James, E. L.“, koja vodi na dva kataložna zapisa, „Sadomasochism in literature“ (1), „Sexual dominance and submission in literature“ (1), „Eroticism in literature“ (1), „Erotic stories“ (1), itd. Nakon pretraživanja po pravom imenu korisnik ne dobije niti jedan rezultat.¹⁰⁵ Dakle, prilikom predmetnog pretraživanja po pravom imenu nije uspostavljena veza s pseudonimom, što nije slučaj kod autorskog pretraživanja. Zanimljivo je što su britanski knjižničari imali podosta problema u ovom primjeru ako se uzme u obzir da je riječ o britanskoj autorici.

3) The Library of Congress – Catalog

Kada se u pretraživanju po autorima upiše „James, E. L.“, kao rezultat se prikaže autorska odrednica „James, E. L.“ koja vodi na 18 kataložnih zapisa.¹⁰⁶ Kada se pretražuje s „Leonard, Erika“, kao rezultat se prikaže autorska odrednica „Leonard, Erika Leonard“ koja ne vodi na niti jedan kataložni zapis, no odmah ispod nalazi se uputnica „James, E. L.“ te klikom na nju dođemo do prethodnog skupa zapisa.¹⁰⁷

Što se tiče predmetnog pretraživanja, kada se pretražuje po pseudonimu kao rezultat se prikaže osam predmetnih odrednica od kojih je pola relevantno: „James, E. L. Fifty shades of grey“ (vodi na tri kataložna zapisa), „James, E. L.--Parodies, imitations, etc.“ (tri kataložna zapisa) i „James, E. L.--Film adaptations“ (jedan kataložni zapis) i „James, E. L. Fifty shades

¹⁰⁴http://explore.bl.uk/primo_library/libweb/action/search.do?mode=Advanced&ct=AdvancedSearch&vid=BLVU1&dscnt=0&dstmp=1548687249163 (pristupljeno 28.1.2019.)

¹⁰⁵http://explore.bl.uk/primo_library/libweb/action/search.do?mode=Advanced&ct=AdvancedSearch&vid=BLVU1&dscnt=0&dstmp=1548687249163 (pristupljeno 28.1.2019.)

¹⁰⁶<https://catalog.loc.gov/vwebv/search?searchCode=NAME%2B&searchArg=JAMES%2C+E.+L.&searchType=1&limitTo=none&fromYear=&toYear=&limitTo=LOCA%3Dall&limitTo=PLAC%3Dall&limitTo=TYPE%3Dall&limitTo=LANG%3Dall&recCount=25> (pristupljeno 7.2.2019.)

¹⁰⁷<https://catalog.loc.gov/vwebv/search?searchCode=NAME%2B&searchArg=leonard%2C+erika&searchType=1&limitTo=none&fromYear=&toYear=&limitTo=LOCA%3Dall&limitTo=PLAC%3Dall&limitTo=TYPE%3Dall&limitTo=LANG%3Dall&recCount=25> (pristupljeno 7.2.2019.)

trilogy (Books on Tape, Inc.)“ (nijedan pripadajući kataložni zapis).¹⁰⁸ Nakon pretraživanja po pravom imenu, kao rezultat se prikaže predmetna odrednica „Leonard, Erika Leonard“ bez pripadajućih kataložnih zapisa, a uz nju se ne navodi uputnica.¹⁰⁹ Za razliku od prethodna dva primjera autora iz starije književnosti, kongresni knjižničari u slučaju E. L. James nisu uspostavili vezu između pseudonima i pravog imena u predmetnom pretraživanju.

4) Bibliotheca Apostolica Vaticana – glavni katalog

Vatikanska knjižnica ne posjeduje niti jednu publikaciju autorice E. L. James niti publikaciju o njoj.¹¹⁰

5) New York Public Library

Njujorški knjižničari dosadašnje su slučajeve pseudonimije rješavali gotovo savršeno, ali ovdje se opet ponavlja već uočeni nedostatak. Naime, kada se u pretraživanju po autorima upiše „James, E. L.“, među rezultatima se prikažu četiri relevantne autorske odrednice: „James, E. L.“ koja sadrži 116 kataložnih zapisa, „James, E. L., author“ koja sadrži 32 zapisa, „James, E. L., film producer“ koja sadrži tri zapisa i „James, E. L. 2“ koja sadrži jedan zapis.¹¹¹ Dakle, ne postoji jedinstvena autorska odrednica za E. L. James, a treba primijetiti da nije uspostavljena veza s pravim imenom. Međutim, kada korisnik upiše „Leonard, Erika“, ponovo se prikaže obavijest kao i u slučaju s Voltaireom: „*Leonard, Erika Leonard is not used in this library's catalog. James, E. L. is used instead.*“¹¹² Ispod obavijesti nalazi se

¹⁰⁸<https://catalog.loc.gov/vwebv/search?searchCode=SUBJ%40&searchArg=JAMES%2C+E.+L.&searchType=1&limitTo=none&fromYear=&toYear=&limitTo=LOCA%3Dall&limitTo=PLAC%3Dall&limitTo=TYPE%3Dall&limitTo=LANG%3Dall&recCount=25> (pristupljeno 7.2.2019.)

¹⁰⁹<https://catalog.loc.gov/vwebv/search?searchCode=SUBJ%40&searchArg=leonard%2C+erika&searchType=1&limitTo=none&fromYear=&toYear=&limitTo=LOCA%3Dall&limitTo=PLAC%3Dall&limitTo=TYPE%3Dall&limitTo=LANG%3Dall&recCount=25> (pristupljeno 7.2.2019.)

¹¹⁰https://digi.vatlib.it/all/search?d=0&sm=oa&c%5B%5D=mss_dep&c%5B%5D=stp_dep&c%5B%5D=inc_dep&c%5B%5D=gds_dep&c%5B%5D=med_dep&c%5B%5D=arc_dep&c%5B%5D=inv_dep&f_j%5B%5D=0&f_f%5B%5D=0&f_l%5B%5D=0&f_o%5B%5D=0&f_v%5B%5D=james%2C+e.+l.&f_j%5B%5D=0&f_f%5B%5D=1&f_l%5B%5D=0&f_o%5B%5D=0&f_v%5B%5D=&f_j%5B%5D=0&f_f%5B%5D=2&f_l%5B%5D=0&f_o%5B%5D=0&f_v%5B%5D=&f_j%5B%5D=0&f_f%5B%5D=6&f_l%5B%5D=0&f_o%5B%5D=0&f_v%5B%5D=&f_j%5B%5D=0&f_f%5B%5D=8&f_l%5B%5D=0&f_o%5B%5D=&f_v%5B%5D=&f_j%5B%5D=0&f_f%5B%5D=9&f_l%5B%5D=0&f_o%5B%5D=0&f_v%5B%5D= (pristupljeno 20.2.2019.)

¹¹¹<https://catalog.nypl.org/search~S1/?searchtype=a&searcharg=james%2C+e.+l.&searchscope=1&sortdropdown=-&SORT=D&extended=0&SUBMIT=Search&searchlimits=&searchorigarg=ajames%2C+e.+l.> (pristupljeno 18.2.2019.)

¹¹² Prijevod s engleskog: „Leonard, Erika Leonard ne koristi se u katalogu ove knjižnice. Umjesto toga upotrebljava se James, E. L.“

uputnica „James, E. L.“ koja vodi do svih prethodnih autorskih odrednica.¹¹³ Dakle, uspostavljena je čvrsta veza između pseudonima i pravog imena.

Što se tiče predmetnog pretraživanja, kada se pretražuje po pseudonimu, prikaže se devet predmetnih odrednica od kojih svaka vodi minimalno na jedan a maksimalno na tri kataložna zapisa.¹¹⁴ Kada se pretražuje po pravom imenu, korisniku se prikaže identična obavijest kao i u autorskom pretraživanju, a ispod nje se nalazi uputnica „James, E. L.“ koja vodi do prethodnih devet predmetnih odrednica.¹¹⁵

6) Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Kada se u pretraživanju po autorima upiše „James, E. L.“, kao rezultat će se prikazati autorska odrednica „James, E. L.“ koja vodi na 16 kataložnih zapisa.¹¹⁶ Kada korisnik u tražilicu upiše „Leonard, Erika“, prikaže se autorska odrednica „Leonard, Erika“ te kraj nje uputnica „James, E. L.“ koja vodi na prethodnih 16 kataložnih zapisa.¹¹⁷ Što se tiče predmetnog pretraživanja, kada se pretražuje po pseudonimu, prikaže se predmetna odrednica „James, E. L.“ koja vodi na jedan kataložni zapis te odrednica „James, E. L.. Fifty shades of Grey“ i kraj nje uputnica „James, E. L.. Pedeset nijansi sive“ koja vodi na dva kataložna zapisa.¹¹⁸ Kada se pretražuje po pravom imenu, korisnika se pošalje na nekolicinu predmetnih odrednica od kojih niti jedna nije relevantna.¹¹⁹ Ovo je prvi slučaj u ovom katalogu da se u

¹¹³<https://catalog.nypl.org/search~S1/?searchtype=a&searcharg=leonard%2C+erika&searchscope=1&sortdropdown=-&SORT=D&extended=0&SUBMIT=Search&searchlimits=&searchorigarg=aleonard%2C+erika> (pristupljeno 18.2.2019.)

¹¹⁴<https://catalog.nypl.org/search~S1/?searchtype=d&searcharg=james%2C+e.+l.&searchscope=1&sortdropdown=-&SORT=D&extended=0&SUBMIT=Search&searchlimits=&searchorigarg=djames%2C+e.+l.> (pristupljeno 18.2.2019.)

¹¹⁵<https://catalog.nypl.org/search~S1/?searchtype=d&searcharg=leonard%2C+erika&searchscope=1&sortdropdown=-&SORT=D&extended=0&SUBMIT=Search&searchlimits=&searchorigarg=dleonard%2C+erika> (pristupljeno 18.2.2019.)

¹¹⁶ http://katalog.nsk.hr/F/TN73JUA9VP224LYMLN6AMV6HDJC72TATXVFYFS5APAYYYGA11R-53887?func=find-e&request=james%2C+e.+l.&find_scan_code=SCAN_AUT&adjacent=N&x=0&y=0&filter_code_1=WLN&filter_request_1=&filter_code_2=WYR&filter_request_2=&filter_code_3=WYR&filter_request_3=&filter_code_4=WFM&filter_request_4=&filter_code_5=WSL&filter_request_5= (pristupljeno 19.2.2019.)

¹¹⁷ zbog prevelike dužine poveznice za provjeru postaviti navedeni upit na prethodnoj poveznici

¹¹⁸ http://katalog.nsk.hr/F/TN73JUA9VP224LYMLN6AMV6HDJC72TATXVFYFS5APAYYYGA11R-66993?func=find-e&request=james%2C+e.+l.&find_scan_code=SCAN_PRE&adjacent=N&x=30&y=22&filter_code_1=WLN&filter_request_1=&filter_code_2=WYR&filter_request_2=&filter_code_3=WYR&filter_request_3=&filter_code_4=WFM&filter_request_4=&filter_code_5=WSL&filter_request_5= (pristupljeno 19.2.2019.)

¹¹⁹ http://katalog.nsk.hr/F/TN73JUA9VP224LYMLN6AMV6HDJC72TATXVFYFS5APAYYYGA11R-67200?func=find-e&request=leonard%2C+erika&find_scan_code=SCAN_PRE&adjacent=N&x=38&y=8&filter_code_1=WLN&

predmetnom pretraživanju ne može naći niti jedan relevantni zapis ako se koristi pravo ime autorice, stoga se nameće pitanje ima li to veze s Općom uredbom o zaštiti osobnih podataka.

7) Knjižnice grada Zagreba

Kada se u pretraživanju po autorima upiše „James, E. L.“, prikaže se autorska odrednica „James, E. L.“ koja vodi na 13 kataložnih zapisa.¹²⁰ Kada se pretražuje s „Leonard, Erika“, ponovo se prikaže odrednica „James, E. L.“ koja vodi na isti broj zapisa.¹²¹ Što se tiče predmetnog pretraživanja, kada se pretražuje s pseudonimom, prikaže se osam predmetnih odrednica koje vode na isti kataložni zapis.¹²² Kada se pretražuje s pravim imenom, prikažu se sve prethodne predmetne odrednice.¹²³

8) Knjižnica Filozofskog Fakulteta u Zagrebu

Knjižnica Filozofskog Fakulteta u Zagrebu ne posjeduje niti jednu publikaciju ove autorice u svom fondu niti publikacije o autorici.¹²⁴

Nora Roberts

Posljednji primjer razlikovat će od prethodnih po više stvari. U prethodnim primjerima autori su objavljivali sva svoja djela pod jednim pseudonimom, dok sada imamo slučaj autorice koja je koristila dva pseudonima za objavu svojih djela.

Američka spisateljica Eleanor Marie Robertson rođena je 10. listopada 1950. u Silver Springu. Kratko je radila posao pravne tajnice, a počela je pisati kada je ostala zatočena u kući tijekom snježne oluje 1979. Prvi roman *Irish Thoroughbred* objavila je pod pseudonimom

[filter_request_1=&filter_code_2=WYR&filter_request_2=&filter_code_3=WYR&filter_request_3=&filter_code_4=WFM&filter_request_4=&filter_code_5=WSL&filter_request_5=](#) (pristupljeno 19.2.2019.)

¹²⁰<https://katalog.kgz.hr/pagesResults/rezultati.aspx?¤tPage=1&searchById=10&sort=0&spid0=10&spv0=James%2c+E+L>. (pristupljeno 19.2.2019.)

¹²¹<https://katalog.kgz.hr/pagesResults/rezultati.aspx?¤tPage=1&searchById=10&sort=0&spid0=10&spv0=leonard%2c+erika> (pristupljeno 19.2.2019.)

¹²²<https://katalog.kgz.hr/pagesResults/rezultati.aspx?¤tPage=1&searchById=30&sort=0&spid0=30&spv0=james%2c+e.+l>. (pristupljeno 19.2.2019.)

¹²³<https://katalog.kgz.hr/pagesResults/rezultati.aspx?¤tPage=1&searchById=30&sort=0&spid0=30&spv0=leonard%2c+erika> (pristupljeno 19.2.2019.)

¹²⁴ <https://koha.ffzg.hr/cgi-bin/koha/opac-search.pl?q=james%2C+e.+l>. (pristupljeno 20.2.2019.)

Nora Roberts, koji je izvedenica iz njezinog pravog imena. Odlučila je pisati pod pseudonimom zato što je mislila da ih koriste svi pisci ljubavnih romana. Pokazala se kao vrlo plodna autorica budući da je objavljivala desetak romana godišnje te stekla velik broj čitatelja. Kada je početkom devedesetih iskazala želju da se okuša u kriminalističkom žanru, njena izdavačka kuća savjetovala joj je da ta djela objavljuje pod drugim pseudonimom kako bi stekla novu bazu čitatelja. Nora je odlučila uzeti pseudonim J. D. Robb, za koji su osnova bila imena njezinih sinova Jasona i Dana. Tako je započela plodnu seriju romana pod nazivom *U smrti*, a dugo vremena nije bilo poznato tko je uistinu autor tih djela.¹²⁵

Pogledajmo sada kako su knjižničari razriješili složen odnos između njenog pravog imena i dvaju pseudonima.

1) Bibliothèque nationale de France – Catalogue general

Kada se u pretraživanju po autorima upiše „Roberts, Nora“, prikaže se odrednica „Roberts, Nora (1950-....)“ koja sadrži 829 kataložnih zapisa, a u autorskom profilu se nalazi napomena da je riječ o internacionaliziranom obliku pseudonima.¹²⁶ Tu su još i odrednice „Roberts, Nora“ s jednim zapisom te „Roberts, Nora (Auteur du texte)“ s tri zapisa, ali se pored njih ne nalaze uputnice na prethodni skup. U autorskom profilu se nalazi poduža lista odbijenih oblika odrednice među kojima se može se pronaći „Robertson, Eleanor (1950-....)“, odnosno njezino pravo ime.¹²⁷ Kada korisnik u tražilicu upiše „Robb, J. D.“, ne prikaže mu se niti jedna relevantna odrednica.¹²⁸ Nadalje, kada se upiše „Robertson, Eleanor Marie“, korisniku se prikaže odrednica Robertson, Eleanor (1950-....), a odmah ispod nalazi se uputnica „Roberts, Nora (1950-....)“ koja vodi na prvotni skup zapisa.¹²⁹ Dakle, veza među pseudonimima nije uspostavljena nego je primat dan autoričinom prvom pseudonimu, ali je zato ipak uspostavljena veza s prvotnim pseudonimom i pravim imenom, što dosad nije bio slučaj s inozemnim autorima.

¹²⁵ https://en.wikipedia.org/wiki/Nora_Roberts (pristupljeno 15.1.2011.)

¹²⁶ <https://catalogue.bnf.fr/resultats-auteur.do?nomAuteur=roberts%2C+nora&filtre=1&pageRech=rau> (pristupljeno 23.1.2019.)

¹²⁷ <https://catalogue.bnf.fr/ark:/12148/cb11922211z> (pristupljeno 23.1.2019.)

¹²⁸ <https://catalogue.bnf.fr/resultats-auteur.do?nomAuteur=robb%2C+j.d.&filtre=1&pageRech=rau> (pristupljeno 23.1.2019.)

¹²⁹ <https://catalogue.bnf.fr/resultats-auteur.do?nomAuteur=Robertson%2C+Eleanor+Marie&filtre=1&pageRech=rau> (pristupljeno 23.1.2019.)

Što se tiče predmetnog pretraživanja, kada se pretražuje po pseudonimu Nora Roberts, korisnik ne dobije na uvid nijednu relevantnu odrednicu.¹³⁰ Kada se pretražuje po drugom pseudonimu, ishod je isti.¹³¹ Kada se pretražuje po pravom imenu, također se ne dobije niti jedan relevantan podatak.¹³² Moguće je da knjižnica uistinu ne posjeduje niti jednu traženu publikaciju, no s obzirom na opsežan broj zapisa prilikom autorskog pretraživanja, to je prilično upitno.

2) The British Library – Main catalogue

Kada se u pretraživanju po autorima upiše „Roberts, Nora“, kao rezultat se prikaže autorska odrednica „Roberts, Nora“ koja vodi na skup od 426 kataložnih zapisa. Međutim, klikom na poveznicu javlja se problem na koji smo već bili naišli u primjeru s Markom Twainom – broj zapisa reducira se na 238. Nadalje, kao druga ponuđena odrednica pojavila se „Robb, J. D., 1950-“, koja vodi na 31 kataložni zapis. Kada korisnik u tražilicu upiše „Robb, J. D.“, kao rezultat se prikaže odrednica „Robb, J. D., 1950-“ koja vodi na 53 kataložna zapisa. Isto tako se prikazala odrednica „Robb, J. D.“, no pregledavanjem zapisa koji su redom iz područja medicine korisnik može brzo uvidjeti da je riječ o drugom autoru istog imena. Kada se u tražilicu upiše „Robertson, Eleanor Marie“, ne prikaže se niti jedna odrednica, no kada se upiše „Robertson, Eleanor“ prikažu se autorske odrednice „Roberts, Nora“ s 426 kataložnih zapisa i „Robb, J. D., 1950-“ s 26 zapisa. Klikom na prvu poveznicu, zbirka se reducira na 238 zapisa, dok se klikom na drugu ne gubi niti jedan zapis.¹³³

Što se tiče predmetnog pretraživanja, kada se pretražuje s pseudonimom Nora Roberts korisniku se ne prikaže niti jedan kataložni zapis niti odrednica. Kada se pretražuje s pseudonimom J. D. Robb, korisniku se prikaže jedan relevantni zapis i tri predmetne odrednice koje vode do njega. Kada se pretražuje s pravim imenom, prikaže se jedan nerelevantni zapis.¹³⁴ Izostanak većeg broja zapisa može se objasniti činjenicom da Nora Roberts usprkos izuzetno plodnoj karijeri nije izazvala veliko zanimanje kritičara i teoretičara

¹³⁰ <https://catalogue.bnf.fr/resultats-sujet.do?sujet=roberts%2C+nora&filtre=1&pageRech=rstu> (pristupljeno 23.1.2019.)

¹³¹ <https://catalogue.bnf.fr/resultats-sujet.do?sujet=robb%2C+j.+d.&filtre=1&pageRech=rstu> (pristupljeno 23.1.2019.)

¹³² <https://catalogue.bnf.fr/resultats-sujet.do?sujet=Robertson%2C+Eleanor+Marie&filtre=1&pageRech=rstu> (pristupljeno 23.1.2019.)

¹³³ http://explore.bl.uk/primo_library/libweb/action/search.do?mode=Advanced&ct=AdvancedSearch&vid=BLVU1&dscent=0&dsmtp=1548687249163 (pristupljeno 28.1.2019.)

¹³⁴ http://explore.bl.uk/primo_library/libweb/action/search.do?mode=Advanced&ct=AdvancedSearch&vid=BLVU1&dscent=0&dsmtp=1548687249163 (pristupljeno 28.1.2019.)

književnosti, barem ne u Europi. Na minimalnom broju uzoraka kao pozitivnu stvar možemo promatrati to što nije uspostavljena veza između dvaju pseudonima zato što se, prema književnom opusu, zaista radi o dva različita autora i korisniku bi publikacije koje se bave djelima Nore Roberts bile irelevantne ako traži što pišu kritičari za opus J. D. Robba, budući da se žanrovski posve razlikuju. Međutim, ako korisnik pretražuje po pravom imenu, onda bi na uvid trebao dobiti zapise koji se odnose i na jedan i na drugi pseudonim, što ovdje nije slučaj. Teško da se to može opravdati brigom o zaštiti osobnih podataka, zbog toga što je u autorskom pretraživanju uspostavljena čvrsta veza pravog imena s oba pseudonima.

3) The Library of Congress – Catalog

Kada se u pretraživanju po autorima upiše „Roberts, Nora“, kao rezultat se prikaže autorska odrednica „Roberts, Nora“ koja vodi na 268 kataložnih zapisa. Isto tako, odmah ispod nalazi se uputnica „Robb, J. D., 1950-“ koja vodi na 80 zapisa.¹³⁵ Kada se pretražuje s „Robb, J. D.“, kao rezultat se prikaže odrednica „Robb, J. D., 1950-“ s 80 zapisa, a ispod nje se nalazi uputnica „Roberts, Nora“ koja vodi na 268 zapisa.¹³⁶ Kada se u pretraživač upiše „Robertson, Eleanor Marie“, ne prikaže se nijedna relevantna odrednica.¹³⁷ No kada se upiše „Robertson, Eleanor“ prikaže se odrednica „Robertson, Eleanor“ koja ne vodi niti na jedan zapis, ali se ispod nalazi uputnica „Roberts, Nora“ koja vodi na prethodni skup od 268 zapisa.¹³⁸ Međutim, nema uputnice na drugi pseudonim, a treba primijetiti i da se, za razliku od primjera s Markom Twainom, ne uzima u obzir autoričino srednje ime.

Što se tiče predmetnog pretraživanja, kada se pretražuje s pseudonimom Nora Roberts, korisniku se prikaže 26 predmetnih odrednica, ali samo dvije vode na po jedan kataložni zapis: „Roberts, Nora--Criticism and interpretation“ i „Roberts, Nora--Handbooks, manuals, etc.“.¹³⁹ Kada se pretražuje s pseudonimom J. D. Robb, kao rezultat se prikaže sedam predmetnih

¹³⁵<https://catalog.loc.gov/vwebv/search?searchCode=NAME%2B&searchArg=roberts%2C+nora&searchType=1&limitTo=none&fromYear=&toYear=&limitTo=LOCA%3Dall&limitTo=PLAC%3Dall&limitTo=TYPE%3Dall&limitTo=LANG%3Dall&recCount=25> (pristupljeno 7.2.2019.)

¹³⁶<https://catalog.loc.gov/vwebv/search?searchType=1&searchCode=NAME%2B&searchArg=Robb,%20J.%20D.,%201950-&recCount=25> (pristupljeno 7.2.2019.)

¹³⁷<https://catalog.loc.gov/vwebv/search?searchCode=NAME%2B&searchArg=Robertson%2C+Eleanor+Marie&searchType=1&limitTo=none&fromYear=&toYear=&limitTo=LOCA%3Dall&limitTo=PLAC%3Dall&limitTo=TYPE%3Dall&limitTo=LANG%3Dall&recCount=25> (pristupljeno 7.2.2019.)

¹³⁸<https://catalog.loc.gov/vwebv/search?searchCode=NAME%2B&searchArg=Robertson%2C+Eleanor+&searchType=1&limitTo=none&fromYear=&toYear=&limitTo=LOCA%3Dall&limitTo=PLAC%3Dall&limitTo=TYPE%3Dall&limitTo=LANG%3Dall&recCount=25> (pristupljeno 7.2.2019.)

¹³⁹<https://catalog.loc.gov/vwebv/searchResults?searchId=4542&recPointer=0&recCount=25> (pristupljeno 7.2.2019.)

odrednica od kojih samo „Robb, J. D., 1950- In death novel“ vodi na jedan kataložni zapis.¹⁴⁰ Kada se pretražuje s pravim imenom, korisniku se prikaže predmetna odrednica „Robertson, Eleanor“ koja ne vodi do nijednog kataložnog zapisa, a uz nju se ne nalaze uputnice.¹⁴¹ Uzevši ove podatke u obzir, može se zaključiti da za razliku od prva dva primjera s autorima iz starije književnosti kada se u predmetnom pretraživanju uspješno uspostavila veza pravog imena s pseudonimom knjižničari Kongresne knjižnice nisu napravili istu stvar kada su u pitanju suvremene autorice Nora Roberts i E. L. James.

4) Bibliotheca Apostolica Vaticana – glavni katalog

Vatikanska knjižnica ne sadrži niti jednu publikaciju Nore Roberts niti J. D. Robba, kao ni publikacije o njima.¹⁴²

5) New York Public Library

Kada se u pretraživanju po autorima upiše „Roberts, Nora“, dobijemo prilično šarolike rezultate. Prikaže se osam autorskih odrednica od kojih su tri relevantne: „Roberts, Nora.“ koja vodi na 741 kataložni zapis, „Roberts, Nora, author.“ koja vodi na 205 kataložnih zapisa i „Roberts, Nora, 1950-“ koja vodi na deset kataložnih zapisa. Isto tako prikaže se uputnica „Robb, J. D., 1950-“ koja vodi na dvije nove autorske odrednice: „Robb, J. D., 1950-“ koja vodi na 209 kataložnih zapisa i „Robb, J. D., 1950- author.“ koja vodi na 47 kataložnih zapisa.¹⁴³ Kada se u pretraživanju upiše „Robb, J. D.“, prikaže se deset autorskih odrednica od kojih su relevantne dvije već navedene odrednice s istovjetnim brojem zapisa, a prikaže se i

¹⁴⁰<https://catalog.loc.gov/vwebv/search?searchCode=SUBJ%40&searchArg=robb%2C+j.+d.&searchType=1&limitTo=none&fromYear=&toYear=&limitTo=LOCA%3Dall&limitTo=PLAC%3Dall&limitTo=TYPE%3Dall&limitTo=LANG%3Dall&recCount=25> (pristupljeno 7.2.2019.)

¹⁴¹<https://catalog.loc.gov/vwebv/search?searchCode=SUBJ%40&searchArg=Robertson%2C+Eleanor+&searchType=1&limitTo=none&fromYear=&toYear=&limitTo=LOCA%3Dall&limitTo=PLAC%3Dall&limitTo=TYPE%3Dall&limitTo=LANG%3Dall&recCount=25> (pristupljeno 7.2.2019.)

¹⁴²https://digi.vatlib.it/all/search?d=0&sm=oa&c%5B%5D=mss_dep&c%5B%5D=stp_dep&c%5B%5D=inc_dep&c%5B%5D=gds_dep&c%5B%5D=med_dep&c%5B%5D=arc_dep&c%5B%5D=inv_dep&f_j%5B%5D=0&f_f%5B%5D=0&f_l%5B%5D=0&f_o%5B%5D=0&f_v%5B%5D=roberts%2C+nora&f_j%5B%5D=0&f_f%5B%5D=8&f_l%5B%5D=0&f_o%5B%5D=0&f_v%5B%5D=0&f_j%5B%5D=0&f_f%5B%5D=9&f_l%5B%5D=0&f_o%5B%5D=0&f_v%5B%5D=0 (pristupljeno 20.2.2019.)

¹⁴³<https://catalog.nypl.org/search~S1/?searchtype=a&searcharg=roberts%2C+nora&searchscope=1&sortdropdown=-&SORT=D&extended=0&SUBMIT=Search&searchlimits=&searchorigarg=aroberts%2C+nora> (pristupljeno 18.2.2019.)

uputnica „Roberts, Nora“ koja vodi na tri ranije navedene odrednice s identičnim brojem zapisa.¹⁴⁴

Kada se pretražuje s „Robertson, Eleanor Marie“ među brojnim irelevantnim odrednicama nalazi se i „Robertson, Eleanor“, pokraj koje se nalazi uputnica „Roberts, Nora“ koja vodi na tri već spomenute odrednice.¹⁴⁵ Kada se upiše „Robertson, Eleanor“, na ekranu se prikaže obavijest „*Robertson, Eleanor is not used in this library's catalog. Roberts, Nora is used instead.*“¹⁴⁶ kao i uputnica „Roberts, Nora“.¹⁴⁷ Dakle, uspostavljena je veza između dvaju pseudonima kao i veza između pravog imena i prvog pseudonima, no nije uspostavljena izravna veza između pravog imena i pseudonima J. D. Robb.

Što se tiče predmetnog pretraživanja, kada se pretražuje s pseudonimom Nora Roberts, pojavljuje se neprikladna obavijest: „*Roberts, Nora is not used in this library's catalog. Works by this author are entered under the name used in the item. For a listing of other names used by this author, search also under: Roberts, Nora.*“¹⁴⁸ Zanimljivo, od sva četiri primjera samo se u slučaju Marka Twaina nije prikazala ovakva šira obavijest prilikom pretraživanja s pravim imenom. Ispod nje se nalazi uputnica „Robb, J. D., 1950-“. I dok se klikom na potonju uputnicu dođe do predmetne odrednice „*Robb, J. D., 1950- In death novel.*“ koja vodi na dva kataložna zapisa, klikom na prvu uputnicu ponovo se prikazuje ista obavijest.¹⁴⁹ Kada se pretražuje s pseudonimom J. D. Robb, kao rezultat se prikaže prethodna odrednica koja vodi na dva zapisa, kao i uputnica „Roberts, Nora“. Međutim, klikom na nju ponovo se prikaže prethodna obavijest.¹⁵⁰ Kada se pretražuje s pravim imenom, također se prikaže ista

¹⁴⁴<https://catalog.nypl.org/search~S1/?searchtype=a&searcharg=robb%2C+j.+d.&searchscope=1&sortdropdown=-&SORT=D&extended=0&SUBMIT=Search&searchlimits=&searchorigarg=aroberts%2C+nora> (pristupljeno 18.2.2019.)

¹⁴⁵<https://catalog.nypl.org/search~S1/?searchtype=a&searcharg=Robertson%2C+Eleanor+Marie&searchscope=1&sortdropdown=-&SORT=D&extended=0&SUBMIT=Search&searchlimits=&searchorigarg=arobb%2C+j.+d.> (pristupljeno 18.2.2019.)

¹⁴⁶ Prijevod s engleskog: „Robertson, Eleanor ne koristi se u katalogu ove knjižnice. Umjesto toga upotrebljava se Roberts, Nora.“

¹⁴⁷<https://catalog.nypl.org/search~S1/?searchtype=a&searcharg=Robertson%2C+Eleanor&searchscope=1&SORT=D&extended=0&SUBMIT=Search&searchlimits=&searchorigarg=aRobertson%2C+Eleanor+Marie> (pristupljeno 18.2.2019.)

¹⁴⁸ Prijevod s engleskog: „Roberts, Nora ne koristi se u katalogu ove knjižnice. Radovi ovog autora unose se pod nazivom koji se koristi u stavci. Za popis drugih imena koje koristi ovaj autor, pretražite također: Roberts, Nora.“

¹⁴⁹<https://catalog.nypl.org/search~S1/?searchtype=d&searcharg=Roberts%2C+Nora.&searchscope=1&sortdropdown=-&SORT=D&extended=0&SUBMIT=Search&searchlimits=&searchorigarg=dRoberts%2C+Nora.> (pristupljeno 18.2.2019.)

¹⁵⁰<https://catalog.nypl.org/search~S1/?searchtype=d&searcharg=robb%2C+j.+d.&searchscope=1&sortdropdown=-&SORT=D&extended=0&SUBMIT=Search&searchlimits=&searchorigarg=dRoberts%2C+Nora.> (pristupljeno 18.2.2019.)

neodgovarajuća obavijest.¹⁵¹ Za razliku od prethodna tri primjera kada su njujorški knjižničari gotovo savršeno razriješili svaku pseudonimiju, sada su se suočili sa značajnim problemima: nije uspostavljena veza s pravog imena s drugim pseudonimom, a u predmetnom pretraživanju gubi se dio rezultata zbog obavijesti koja vodi u slijepu ulicu.

6) Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Kada se u pretraživanju po autorima upiše „Roberts, Nora“, kao rezultat se prikaže autorska odrednica „Roberts, Nora“ koja vodi na 82 kataložna zapisa.¹⁵² Kada se upiše „Robb, J. D.“, prikaže se autorska odrednica „Robb, J. D.“ koja ne vodi na nijedan kataložni zapis. Pored nje nalazi se uputnica „Roberts, Nora“ koja vodi na prethodni skup od 82 kataložna zapisa.¹⁵³ Pregledavanjem prikazanih zapisa ustanovi se da se među njima nalaze i djela koja su objavljena pod pseudonimom J. D. Robb. Ovakva praksa odudara od prethodnih knjižnica i prilično je problematična zato što će korisnici koje zanima kriminalistički ciklus romana objavljenih pod pseudonimom J. D. Robb izgubiti prilično vremena dok ne pronađu tražene zapise jer su izmiješani s djelima objavljenima pod pseudonimom Nora Roberts. Može ih se poredati abecedno ili kronološki, stoga korisniku kao jedina opcija ostaje pregledavanje zapisa.

Kada se pretražuje s „Robertson, Eleanor Marie“ ili „Robertson, Eleanor“, prikaže se uputnica koja vodi na prethodnu zbirku s 82 zapisa.¹⁵⁴ Kao pozitivni podatak treba istaknuti to što su knjižničari NSK uzeli u obzir i srednje ime autorice, što nije bio slučaj u nekim od prethodnih kataloga. Što se tiče predmetnog pretraživanja, kada se pretražuje s pseudonimom Nora Roberts, ne prikaže se niti jedna relevantna predmetna odrednica.¹⁵⁵ Isto se dogodi kada

¹⁵¹<https://catalog.nyp.org/search~S1/?searchtype=d&searcharg=Robertson%2C+Eleanor&searchscope=1&sortdropdown=->

[&SORT=D&extended=0&SUBMIT=Search&searchlimits=&searchorigarg=dRobertson%2C+Eleanor](https://catalog.nyp.org/search~S1/?searchtype=d&searcharg=Robertson%2C+Eleanor&searchscope=1&sortdropdown=-&SORT=D&extended=0&SUBMIT=Search&searchlimits=&searchorigarg=dRobertson%2C+Eleanor)

(pristupljeno 18.2.2019.)

¹⁵² [http://katalog.nsk.hr/F/RCGG4UNN9BBUTPR7R5L18IBRQI5IL7F94M3BUBSCKCCJAVFR6A-33489?func=find-](http://katalog.nsk.hr/F/RCGG4UNN9BBUTPR7R5L18IBRQI5IL7F94M3BUBSCKCCJAVFR6A-33489?func=find-e&request=roberts%2C+nora&find_scan_code=SCAN_AUT&adjacent=N&x=0&y=0&filter_code_1=WLN&filter_request_1=&filter_code_2=WYR&filter_request_2=&filter_code_3=WYR&filter_request_3=&filter_code_4=WFM&filter_request_4=&filter_code_5=WSL&filter_request_5=)

[e&request=roberts%2C+nora&find_scan_code=SCAN_AUT&adjacent=N&x=0&y=0&filter_code_1=WLN&filter_request_1=&filter_code_2=WYR&filter_request_2=&filter_code_3=WYR&filter_request_3=&filter_code_4=WFM&filter_request_4=&filter_code_5=WSL&filter_request_5=](http://katalog.nsk.hr/F/RCGG4UNN9BBUTPR7R5L18IBRQI5IL7F94M3BUBSCKCCJAVFR6A-33489?func=find-e&request=roberts%2C+nora&find_scan_code=SCAN_AUT&adjacent=N&x=0&y=0&filter_code_1=WLN&filter_request_1=&filter_code_2=WYR&filter_request_2=&filter_code_3=WYR&filter_request_3=&filter_code_4=WFM&filter_request_4=&filter_code_5=WSL&filter_request_5=) (pristupljeno 19.2.2019.)

¹⁵³ zbog prevelike dužine poveznice za provjeru postaviti navedeni upit na prethodnoj poveznici

¹⁵⁴ zbog prevelike dužine poveznice za provjeru postaviti navedeni upit na prethodnoj poveznici

¹⁵⁵ [http://katalog.nsk.hr/F/RCGG4UNN9BBUTPR7R5L18IBRQI5IL7F94M3BUBSCKCCJAVFR6A-56947?func=find-](http://katalog.nsk.hr/F/RCGG4UNN9BBUTPR7R5L18IBRQI5IL7F94M3BUBSCKCCJAVFR6A-56947?func=find-e&request=roberts%2C+nora&find_scan_code=SCAN_PRE&adjacent=N&x=34&y=21&filter_code_1=WLN&filter_request_1=&filter_code_2=WYR&filter_request_2=&filter_code_3=WYR&filter_request_3=&filter_code_4=WFM&filter_request_4=&filter_code_5=WSL&filter_request_5=)

[e&request=roberts%2C+nora&find_scan_code=SCAN_PRE&adjacent=N&x=34&y=21&filter_code_1=WLN&filter_request_1=&filter_code_2=WYR&filter_request_2=&filter_code_3=WYR&filter_request_3=&filter_code_4=WFM&filter_request_4=&filter_code_5=WSL&filter_request_5=](http://katalog.nsk.hr/F/RCGG4UNN9BBUTPR7R5L18IBRQI5IL7F94M3BUBSCKCCJAVFR6A-56947?func=find-e&request=roberts%2C+nora&find_scan_code=SCAN_PRE&adjacent=N&x=34&y=21&filter_code_1=WLN&filter_request_1=&filter_code_2=WYR&filter_request_2=&filter_code_3=WYR&filter_request_3=&filter_code_4=WFM&filter_request_4=&filter_code_5=WSL&filter_request_5=) (pristupljeno 19.2.2019.)

se pretražuje s drugim pseudonimom ili pravim imenom.¹⁵⁶ Kada se sve zbroji i oduzme, ovu su pseudonimiju knjižničari NSK riješili lošije nego prethodne tri.

7) Knjižnice grada Zagreba

Kada se u pretraživanju po autorima upiše „Roberts, Nora“, kao rezultat se prikaže autorska odrednica „Roberts, Nora“ koja vodi na 97 kataložnih zapisa.¹⁵⁷ Kada se upiše „Robb, J. D.“, prikaže se prethodna odrednica koja vodi na identični broj zapisa.¹⁵⁸ Dakle, nailazimo na isti problem kao i u katalogu NSK – svi zapisi su izmiješani u jednoj zbirci što otežava snalaženje korisniku kojeg zanimaju djela objavljena pod pseudonimom J. D. Robb. Kada se u pretraživač upiše „Robertson, Eleanor Marie“ ili „Robertson, Eleanor“, prikaže se prethodna odrednica koja vodi na isti broj kataložnih zapisa.¹⁵⁹ Što se tiče predmetnog pretraživanja, kada se pretražuje s pseudonimom Nora Roberts, korisnika se obavijesti da nema rezultata za taj upit.¹⁶⁰ Isto se dogodi kada se pretražuje s drugim pseudonimom ili pravim imenom.¹⁶¹¹⁶² U katalogu KGZ-a prethodna tri slučaja pseudonimije su, ako se izuzme izostanak upotrebe internacionaliziranog oblika pseudonima, praktički riješena bez greške, dok su u ovom primjeru pogriješili zato što su napravili jedinstvenu autorsku odrednicu za autoricu koja rabi dva pseudonima.

8) Knjižnica Filozofskog Fakulteta u Zagrebu

Knjižnica Filozofskog Fakulteta u Zagrebu ne posjeduje niti jednu publikaciju ove autorice u svom fondu niti publikacije o autorici.¹⁶³

¹⁵⁶ zbog prevelike dužine poveznice za provjeru postaviti navedeni upit na prethodnoj poveznici

¹⁵⁷ <https://katalog.kgz.hr/pagesResults/rezultati.aspx?¤tPage=1&searchById=10&sort=0&spid=10&spv0=roberts%2c+nora> (pristupljeno 19.2.2019.)

¹⁵⁸ <https://katalog.kgz.hr/pagesResults/rezultati.aspx?¤tPage=1&searchById=10&sort=0&spid=10&spv0=robb%2c+j.+d.> (pristupljeno 19.2.2019.)

¹⁵⁹ <https://katalog.kgz.hr/pagesResults/rezultati.aspx?¤tPage=1&searchById=10&sort=0&spid=10&spv0=Robertson%2c+Eleanor+Marie> (pristupljeno 19.2.2019.)

¹⁶⁰ <https://katalog.kgz.hr/pagesResults/rezultati.aspx?¤tPage=1&searchById=30&sort=0&spid=30&spv0=roberts%2c+nora> (pristupljeno 19.2.2019.)

¹⁶¹ <https://katalog.kgz.hr/pagesResults/rezultati.aspx?¤tPage=1&searchById=30&sort=0&spid=30&spv0=robb%2c+j.+d%2c> (pristupljeno 19.2.2019.)

¹⁶² <https://katalog.kgz.hr/pagesResults/rezultati.aspx?¤tPage=1&searchById=30&sort=0&spid=30&spv0=robertson%2c+eleanor+marie> (pristupljeno 19.2.2019.)

¹⁶³ <https://koha.ffzg.hr/cgi-bin/koha/opac-search.pl?idx=au&q=roberts%2c+nora> (pristupljeno 20.2.2019.)

Zaključak

Nakon pretraživanja četiri slučaja pseudonima u osam knjižnica nameću se pojedini zaključci. Niti jedna knjižnica nije razriješila svaku pseudonimiju savršeno, ako se pod savršenim smatra da se dobije jednak broj kataložnih zapisa u slučaju pretraživanja s pseudonimom i s pravim imenom. Međutim, neke knjižnice su ipak sve slučajeve riješile na vrlo visokoj razini, a tu prednjače New York Public Library od stranih i Knjižnice Grada Zagreba od hrvatskih knjižnica. U velikoj većini kataloga glavna metoda uspostave veze između pseudonima i pravog imena su uputnice, s tim da se gotovo nikada ne upućuje na pravo ime.

Primijećen je utjecaj pseudonimije na izostanak jedinstvene autorske odrednice koji se pokazao u značajnom broju kataloga. Ipak, ne bi smjelo biti jedinstvene autorske odrednice kada autor koristi dva pseudonima, a u polovici kataloga to se nije uzelo u obzir. Nadalje, knjižničari su u pravilu uspostavili slabiju vezu između pseudonima i pravog imena prilikom predmetnog pretraživanja. Isto tako se uočilo kako značajnu ulogu u rješavanju pseudonimije može imati nacionalnost autora, odnosno njegova pripadnost književnosti države u kojoj se nalazi knjižnica. Također je primijećeno da sve tri hrvatske knjižnice kao ni Vatikanska ne rabe internacionalizirani oblik pseudonima. Bilo je postavljeno pitanje koliko na katalogizaciju utječu prava na zaštitu osobnih podataka kod suvremenih autora koji koriste pseudonim, no iz slučajeva dviju autorica pokazalo se da je taj utjecaj u praksi vrlo malen.

Sve u svemu, pokazalo se da je problem pseudonimije jedan od najkompleksnijih prilikom katalogizacije. Premda bi u načelu postupak obrade pseudonima trebao u svim knjižnicama biti više-manje identičan, pokazalo se da to ipak nije slučaj te da efikasnost rješavanja pseudonimije varira kod pojedinih autora čak i u istim katalozima. Ovaj rad ukazao je na razne neujednačenosti te bi knjižničari prilikom katalogizacije trebali posvetiti veću pažnju problemu pseudonimije kako bi ih u budućnosti reducirali.

Literatura

BnF Catalogue général. <https://catalogue.bnf.fr/index.do> (pristupljeno 20. veljače 2019.)

British Library Main Catalogue.

http://explore.bl.uk/primo_library/libweb/action/search.do?vid=BLVU1 (pristupljeno 20. veljače 2019.)

„James, E. L.“, *Encyclopedia Britannica.* <https://www.britannica.com/biography/E-L-James> (pristupljeno 20. veljače 2019.)

Katalog Knjižnica Grada Zagreba.

<https://katalog.kgz.hr/pages/search.aspx?¤tPage=1&searchById=-1> (pristupljeno 20. veljače 2019.)

Katalog Knjižnice Filozofskog Fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

<https://koha.ffzg.hr/cgi-bin/koha/opac-search.pl> (pristupljeno 20. veljače 2019.)

Library of Congress Catalog. <https://catalog.loc.gov/> (pristupljeno 20. veljače 2019.)

Mokuljski, S. S. *Voltaire i njegova škola.* Beograd, Zagreb: Kultura, 1948.

Mrzljak, Nela, Diana Polanski. „Bibliografski identiteti pojedinaca nastali uporabom više imena: heteronimi, egzonomi (ksenonimi), endonimi (autonimi)“. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, Vol. 59 No. 1/2, (2016): 207 – 232.

New York Public Library Catalog. <https://catalog.nypl.org/> (pristupljeno 20. veljače 2019.)

„Nora Roberts“, *Wikipedia.* https://en.wikipedia.org/wiki/Nora_Roberts (pristupljeno 20. veljače 2019.)

NSK katalog. <http://katalog.nsk.hr/F?RN=504702768> (pristupljeno 20. veljače 2019.)

Pattan, Glenn E., ur. *Uvjeti za funkcionalnost autoriziranih podataka.* S engleskog preveo Tomica Vrbanc. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010.

Polanski, Diana, Robert Ravnić. „Individualni i zajednički pseudonimi: primjeri iz prakse“ U *Međunarodni skup u čast 100-te godišnjice rođenja Eve Verona, Zagreb, 17. - 18.*

- studenoga 2005.*, ur. Ana Barbarić i Mirna Willer, 179 – 189. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2007.
- „Pseudonim“, *Hrvatska enciklopedija*. <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=50903> (pristupljeno 20. veljače 2019.)
- „Pseudonim“, *Proleksis enciklopedija*. <http://proleksis.lzmk.hr/42885/> (pristupljeno 20. veljače 2019.)
- „Pseudonym“, *Wikipedia*. <https://en.wikipedia.org/wiki/Pseudonym> (pristupljeno 20. veljače 2019.)
- „Što Opća Uredba o zaštiti osobnih podataka donosi Republici Hrvatskoj?“ *Agencija za zaštitu osobnih podataka*. <https://azop.hr/info-servis/detaljnije/sto-opca-uredba-o-zastiti-osobnih-podataka-donosi-republici-hrvatskoj> (pristupljeno 20.2.2019.)
- „Twain, Mark“, *Hrvatska enciklopedija*.
<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=62880> (pristupljeno 20. veljače 2019.)
- Vatican Library General Catalogue*. <https://digi.vatlib.it/opac/all/?ling=en> (pristupljeno 20. veljače 2019.)
- Verona, Eva. *Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga*. Sv. 1, *Odrednice i redalice*. 2. izmijenjeno izd. Zagreb: Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1986.
- „Voltaire“, *Hrvatska enciklopedija*. <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=65298> (pristupljeno 20. veljače 2019.)
- „Voltaire to Jean Baptiste Rousseau, c. 1 March 1719“, *Electronic Enlightenment*. Robert McNamee et al, ur. Oxford: University of Oxford, 2010.
- Wagenknecht, Edward. *Mark Twain: the man and his work*. Norman: University of Oklahoma Press, 1961.

Pseudonimi u knjižničnim katalozima

Sažetak

Ovaj rad bavi se problemom pseudonimije u bibliotekarskoj praksi. U prvom dijelu fokus je na teorijskom razrješavanju samog pojma pseudonima te njemu srodnih pojmova heteronima, egzonima i endonima. Zatim je prikazan način za postupanje s pseudonimima u katalogizaciji naveden u Pravilniku i priručniku za izradbu abecednih kataloga Eve Verone, a potom se upozorilo na moguću interferenciju s pravima pojedinca na privatnost. U drugom i najvećem dijelu rada prikazano je postupanje s pseudonimima u knjižničarskoj praksi. Za ilustrativne primjere uzeti su Voltaire, Mark Twain, E.L. James i Nora Roberts te su se njihova djela pretraživala u katalozima osam velikih knjižnica. Rezultati pretraživanja ukazali su na određene neujednačenosti između pretraživanja s pseudonimom i pretraživanja s pravim imenom, a osobito su izražene u predmetnom pretraživanju.

Ključne riječi: pseudonim, pravo ime, knjižnični katalozi, pretraživanje, pravo na privatnost

Pseudonyms in library catalogs

Summary

This paper deals with the problem of pseudonymity in library practice. In the first part the focus is on the theoretical resolution of the concept of pseudonyms and related terms heteronyms, exonyms and endonyms. Then the method for dealing with pseudonyms in the cataloging listed in the *A Code and manual for compiling alphabetical catalogues* of Eva Verona is presented. Furthermore, the possibility of the previous interfering with the individual's rights to privacy is mentioned. In the second and major part of the paper, the handling with pseudonyms in library practice is shown. Voltaire, Mark Twain, E.L. James and Nora Roberts are taken for examples and their literary works are searched in the catalogs of eight large libraries. Search results point to specific disparities between searching with a pseudonym and searching with a real name, and those are especially expressed in subject searching.

Key words: pseudonym, real name, library catalogs, searching, right to privacy